

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelki: Ljubljana, Selem-
burgova ul. 5. — Tel. 2492, 2493.

Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25,—
Za inozemstvo Din 40,—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifi.

Gömbösevo potovanje v Nemčijo

Gömböseva pot v Nemčijo je vzbudila v političnem in diplomatskem svetu zelo veliko pozornost. Moremo reči takoj splošno, da povsem po pravici. Zakaj to potovanje je bilo aranžirano v takih prilikah in okoliščinah, da ni prav nič čudno, ako se nanj navezujejo politična premišljevanja.

Pred vsem je Madžarska ena od srednjeevropskih držav in potovanje madžarskega ministrskega predsednika sproži takoreklo avtomatično diskusijo o vseh srednjeevropskih problemih. In teh ni malo. Zlasti ko se je Gömbös napotil v Nemčijo, katere vloga v srednji Evropi je tako zelo fatalna. Drugič se na cilju Gömbösevega pota nahajajo odlični predstavniki poljskega diplomatskega in vojnega aparata, kar pač ni slučajno, marveč vsaj demonstracija. Da se vse to vrši v obliki lova na jelene, je povsem postranskega pomena; da pa se sestanek vrši v Vzhodni Prusiji, morda vendarle ni tako slučajno. In končno, da se ta znameniti lov prireja ravno v času, ko se v območju Sredozemskega morja odigrava uvertura v veliko abesinsko podjetje, katerega konec in vsebina se še ne dasta niti približno napovedovati, vse to daje dogodku še prav posebno osvetljavo.

Madžarska politika se je gibala pod navidez najugodnejšimi zvezdami takrat, ko je življala popolno podporo Italije, ki je odkrito zastopala njene revizionistične težnje. Praktično pa to ni prineslo koristi ne eni, ne drugi strani. Odkar se je Italija pobotala s Francijo, je avtomatično odpadla vsakršna možnost, da bi italijanska diplomacija pripomogla madžarskemu revizionizmu do kakih prijemljivih uspehov, česar niti ni treba posebej utemeljevati. In takrat se je Budimpešta, nekoliko razočarana v svojih domišljavih političnih pretenzijah, pričela ozirati k Nemčiji, želeč najti tam opore za svoje revizionistične težnje. Toda v Berlinu imajo drugačne brige, v katerih gledajo na celotno situacijo, ne le na stremeljenja ene manjših držav, katere pomoč je vrh tega jako dvomljive vrednosti. Zato se nikakor niso mogli prav ogrevati za madžarske grofe, posebno še, ker se nemška manjšina pod njihovo olizarijo prav nič dobro ne počuti. A kar je glavno, je hitlerjevska težnja, da se približa nova Nemčija južnim članicama Male antante, Jugoslaviji in Rumuniji, ki predstavljata brez primere večjo moč in solidnejšo silo v Podunavju.

Ako je kljub temu madžarska težnja, približati se Nemčiji, našla nekaj odziva, je iskati vzroke temu brez dvoma v brigi, da se za vsako ceno če ne omogoči, pa vsaj oslabi podunavski pakt, ki se projektira s francosko-italijanske strani in kateremu glavni smoter je, da prepreči priključek Avstrije k Nemčiji. To je ono strašilo, ki je Berlinu na poti in ki ga želi podreti, odnosno onemogočiti.

Iz Budimpešte se tolmači, kakor da vrši Gömbös neko posredovalno vlogo med Rimom in Berlinom. Moremo reči, da se taka razlaga ne zdi zelo utemeljena, pa da je vsaj silno pretirana, če je za njo sploh kaj konkretnega. Saj ima Rim druge, mnogo učinkovitejše poti, ako želi karkoli aranžirati z Berlinom. Madžarska pač potrebuje nekih namišljenih funkcij, da se dela večjo z njimi. Vrh tega ji prav radi verjamemo, da bi ji bila čim tesnejša zveza med Berlinom in Rimom najbolj všeč, ker upa, da bi se obračala zoper Malo antanto, ki stoji kakor osromna trdnjava na potu vsem madžarskim revizionističnim prizadevanjem. V kolikor pa Italija potrebuje nekakega pritiska na Francijo, v prizadevanju, da bi se ta pokazala čim bolj popustljiva v sedanjih težavah, so zopet na razpolago druga pota.

Poročila o Gömbösevem potovanju na Nemško so se že glasirala z označbo, kakor da se pripravljata nemško-madžarsko-poljska zveza. Zopet moremo reči, da je nekaj takega prav gotovo madžarska želja. Saj se v Budimpešti neprestano trudi, da povzdigujejo sloves onih zgodovinskih epoh, ko sta imeli Poljska in Madžarska kaj skupnega, skušajoč to stremeljenje aktualizirati z raznimi političnimi, kulturnimi in družabnimi stiki. Na žalost moramo konstatirati, da imajo v tem prizadevanju v Varšavi precej uspeha, vsaj v območju osebnosti, ki pripadajo sedanjemu političnemu režimu. Tudi je na žalost res, da je prihajala Poljska na razumljiv način sekundirati Madžarski v protičeško-slovaški kampanji. Odkar se je Francija začela približevati sovjetski Rusiji ter si je s tem in s pristopom k paktu štirih odbila Poljsko, se je Varšava vrgla v zadržanje napram Češko-slovaški, ki se ne more skoro označiti drugače kot sovražna. V tem pogledu more biti Budimpešta več kot zadovoljna. In še to je treba reči, da postaja afont hitlerjevske Nemčije zoper Češko-slovaško čim dalje bolj očitno. More se opaziti, da se smatra v Berlinu, da je poleg Avstrije in Klajpede Češko-slovaška ono področje, kjer se da

NAJVEČJI MANEVRI JUGOSLAVIJE

Začeli so se sinoči in bodo dosegli višek v nedeljo — Borba bo šla za prehod preko Save pri Brčkem — Manevrom prisostvujejo naši najvišji vojaški funkcionarji

Brčko, 27. septembra. AA. Nocoj ob 7. so se začeli veliki vojaški manevri, kakršnih v naši državi še ni bilo.

Manevre vodi general Radiša Krstić, njegov načelnik štaba je general Vladimir Antić, pomočnik pa general Luknić. Pri manevrih bo sodelovala cela divizija vojnega sestava kot severna vojska in drug močni oddelek kot južna vojska. Severna vojska ima nalogo prekorčiti Savo pri Brčkem, južna vojska se pa ima upreti prehodu nadmočnega sovražnika z vsemi silami.

I pri prvem i pri drugem delu so določeni sodniki, ki imajo vršiti nadzorstvo, da se bodo instrukcije točno izpolnjevale. Določiti imajo vse podrobnosti tistega, kar bi se dejansko dogodilo v vojni, kakor n. pr. dognati, ali je kaka četa popolnoma poražena, koliko mož je ujetih, izgubljenih itd. Obe vojski bo stalno vodil voditelj manevrov general Krstić, sodniki bodo pa skrbeli, da se bodo izpolnjevala izdana povelja. Zato nima nobena stran popolne iniciative, temveč bosta vršili samo tehnične naloge. Cilj manevrov je preizkušnja naših čet, kakšne so pri izpolnjevanju in izvajanju tehniških nalog, preizkušnja

materiala, preizkušnja funkcioniranja, poveljevanja in sploh cela slika izpolnjevanja zadanih nalog.

Danes je general Krstić sprejel novinarje in jim skupaj z načelnikom štaba generalom Antićem pojasnil pomen manevrov.

Na prvi pogled zbujajo pozornost naš sijajni človeški material in izvrstna pripravljenost naših vojakov. Pri manevrih sodelujejo na obeh straneh vojski iz vse naše države, ker so oddelki in polki kombinirani in sodelujejo v glavnem kadrovi, vendar je mobiliziranih tudi nekaj rezervistov za vojno izpolnitev posameznih enot. Vpoklicani rezervisti so se odzvali stoodstotno. Po ogromni večini so se prijavili komandam celo mnogo prej, kakor bi po programu morali prispeti na določena mesta. Vse te vojake preveva isti duh, duh vojske z najvišjo vojaško tradicijo, duh vojske, poln samopremagovanja. Ta duh se zrcali tudi pri vseh pripravljajalnih delih, ki so se izvršila mnogo prej, kakor se je moglo pričakovati.

Severna vojska sestoji iz ene divizije v popolni formaciji. Sestavljena je iz treh pehotnih polkov, vsak polk pa iz

4 bataljonov, od katerih ima vsak vse ostale oddelke, kakor zahteva normalni ustroj. Dalje sodelujejo topništvo zoper letala, konjeniški polki, kolesarski bataljoni, pionirski bataljoni, balonske čete, letalska eskadra, pekovski in mesarski oddelki itd.

Južna četa, ki se bo uprla prehodu čez Savo, se imenuje tuzlanski oddelek in sestoji iz enega polka v vojni formaciji. To je 25. pehotni polk. Priključeni so mu topniški polk, protiletalski bataljon, konjeniška eskadra, letalska eskadra, pekovski in mesarski oddelek, avtomobilska komanda itd.

Cesta od postaje Gunije, ki gre k Savi 1 km daleč, je bila že desetletja in desetletja v načrtu, a do gradnje ni prišlo. Sedaj je bila zgrajena z vojaškimi rokami v treh dneh. Čeprav vreme ni bilo najlepše, je naša tehniška četa pod poveljstvom majorja Ihtvanovića z neverjetnim samopremagovanjem in medsebojnim tekmovanjem izvršila gradnjo te ceste v neverjetno kratkem času.

Najživahnije je v Brčkem v pontonski vojašnici, kjer je v neki majhni hišici zbran štab, ki bo vodil manevre. V

vojašnici pri štabu bodo spali vsi častniki, ki bodo službovali pri manevrih, od podpolkovnika pa do podporočnika, v istih prostorih na spartanski način.

Danes dopoldne ob 11.20 je prispel poseben vlak iz Beograda. Z njim so se pripeljali najvišji vojaški poveljniki, ki bodo kot gledalci prisostvovali manevrom. Prišli so tudi člani vojnega sveta ter zastopniki glavnega generalnega štaba in ministrstva vojske in mornarice. V imenu vojnega sveta sta prišla generala Milovanović in Belić, dalje se je pripeljal načelnik glavnega generalnega štaba general Marić, pomočnik ministra za vojsko in mornarico general Petrović, načelnik prometnega oddelka general Brašić, načelnik operativnega oddelka general Miko Živković, komandant inženjerstva general Radenković, inspektor konjenice general Ječmenić, inspektor pehote general Grgur Ristić, načelnik oddelka za pouk general Jovan Antić.

Voditelj manevrov general Krstić je sprejel generale in se najprej pozdravil z generalom Milovanovićem. Potem so zastopniki oblasti pozdravili generaliteto.

Generali so se nastanili v Brčkem v hotelih »Posavina« in »Jugoslavija«. Na trgu se je zbrala velika množica ljudi, da vidi zastopnike naše vojske uprave. Inozemski vojaški odposlanci ne bodo stanovali v Brčkem; prišli bodo šele v nedeljo, ko bodo manevri dosegli vrhunec in se bodo nastanili v Bijeljini. Le francoska majorja, naša vojna stazišta Lamotte in Roulaud se bosta udeležila vseh manevrov.

Prva seja trinajstih

Zahvala odbora abesinskemu cesarju — Vprašanje nevtralnih opazovalcev v Abesiniji

Zeneva, 27. septembra. wg. Včeraj imenovani odbor se je na prvi seji bavil z brzovjavo, s katero je sporočila abesinska vlada, da je umakla svoje čete 30 km daleč od meje, in izrazila željo, naj bi svet Društva narodov poslal v Abesinijo nevtralne opazovalce.

Odbor je najprej izvolil za svojega predsednika španskega delegata Madariaga, na kar je odposlala abesinskemu cesarju naslednjo brzovjavo:

»Ožji odbor sveta DN je vzel na znanje sklep Vašega Veličanstva o umiku abesinskih čet 30 km od meje. Odbor ve ceniti duha, ki je narekoval ta sklep in po planja največjo pozornost predlogu o nepristranskih opazovalcih ter proučuje sedaj stvarne okoliščine, da ugotovi, ali bi ti opazovalci dosegli zaželeni cilj.«

Kakor zatrjujejo, naj bi bili v komisiji, ki bi odšla v Abesinijo, trije kolonialni strokovnjaki in sicer za Anglijo Thomson, za Francijo Saint Quentin in za Španijo Lopez Olivan.

Glede abesinske želje, da bi se v Abesinijo odposlala mednarodna komisija, obstoja že precedenčni primer iz časa grško-bolgarskega spora, ko so bili tamkaj kot

nepristranski opazovalci vojaški atašeji vesleli. V sedanjem primeru pa bo zadel sličen ukrep najbrže na precejšnje težave. Predvsem je važno, da meja med italijanskimi kolonijami in Abesinijo ni točno določena, razen proti Eritreji, kjer je vsaka-kor največja nevarnost. Razen tega je tudi vprašanje, katera velesila naj bi dala Društvu narodov potreben material in povelje za to komisijo. Anglija bi bila najbrže pripravljena, toda Italija bi ne glede na to, da a priori odklanja takšno idejo, takšno izbiro odklanjala kar najbolj odločno.

Odbor trinajstih je sklepal na svoji današnji seji tudi o nadaljnjem postopku glede na italijansko-abesinski spor.

Odgoditev zasedanja skupščine DN

Zeneva, 27. septembra. u. Predsedništvo skupščine DN je danes sklenilo, da se zasedanje skupščine samo odloži. Italijanski delegat baron Alaisi je ugovarjal, češ, da ni nobenih določb, po katerih bi se zasedanje ne moglo zaključiti, čim je bil dnevni red izčrpan. Poudarjal je, da se s tem postopkom izvaja pritisk na svet DN.

Nemčija pripravlja novo trozvezo

Političen lov v Nemčiji — Akcija za ustvaritev nemško-poljsko-madžarskega bloka

Berlin, 27. septembra. d. Včeraj popoldne je pristal na letališču v bližini Insterburga, nedaleč od nemško - poljske meje, madžarski ministrski predsednik Gömbös, ki je prispel iz Budimpešte z letalom, da se udeleži na Göringovo povabilo v tamošnji okolici lova. Jutri ali v nedeljo bo prispel Gömbös v Berlin, kjer bo imel posvetovanje s kancelarjem Hitlerjem in drugimi člani nemške vlade. Njegov povratek v Budimpešto se pričakuje za turek ali najkasneje v sredo.

Gömbös je prišel v Insterburg s posebnim letalom, ki mu ga je dala na razpolago nemška vlada. Z njim so prispeli tudi vodja političnega oddelka v madžarskem zunanjem ministrstvu baron Bosseye, vodja tiskovnega urada v zunanjem ministrstvu Mengele ter Gömbösovi osebni tajnik major Emil Szokvary. Na lovu na posestvu Romintu v okolici Insterburga se bo sestal Gömbös tudi s poljskimi gosti knezom Radziwillom, grofom Potockim in

agresivna osvajačna politika najprej poskusiti. Da se torej politični razgovori v Vzhodni Prusiji ne bodo gibali na prijazen način, kar se tiče CSR, o tem so si v Pragi prav gotovo na jasnem.

Labilnost evropskega političnega stanja, ki se je pokazala o priliki velikega vprašaja, ki ga za bodočnost zapisa italijanska ekspedicijska v Afriko, je pač poglavitni vzrok, da se skuša v srednji Evropi doseči reakcija v novi obliki, na način, ki za sedaj še nima konkretnega programa, ki pa se more postaviti takorekoč čez noč. Od tih izredno velik interes za prireditve diplomatskih lovov, ki bi hoteli biti zares lovi v diplomatskem svetu, v politični areni.

Nemčija pripravlja novo trozvezo

Političen lov v Nemčiji — Akcija za ustvaritev nemško-poljsko-madžarskega bloka

generalom Fabrycijem, ki so že v sredo odpotovali s Schorffheide pri Berlinu v Romintu. Priidružil se jim je tudi poljski poslanik Dipski, nadalje posebni Hitlerjev pooblaščenec za zunanjo politiko Ribbentrop in šef vodstva nemške vojske general Fritsch.

Politični krogi poudarjajo izreden pomen tega sestanka nemških, poljskih in madžarskih državnikov. Očitno gre za podrobno izmenjavo naziranj vplivnih politikov ter zastopnikov vojske omenjenih treh držav o aktualnih problemih evropske politike. Bržkone bodo na svojem sestanku ugotovili, da so interesi njihovih držav v mnogih oziirih istovetni. Nemško - poljsko razmerje, ki je postalo po sklenitvi desetletne pogodbe o nenapadanju že precej prijateljskega značaja se ima pri teh razgovorih še bolj poglobiti. Za celotni položaj v vzhodni Evropi bo izrednega pomena, če se bo nemško - poljski blok še bolj utrdil in če bo postal večja privlačna sila za druge države. Vsekakor se zdi, da ima nemško - poljsko prijateljstvo dobiti še trdnjši okvir in da se namerava tudi Madžarska pridružiti političnemu sistemu, ki temelji na zblizanju med Nemčijo in Poljsko.

Opazovalci velesil pri volitvah v Klajpedi

Kaunas, 27. septembra. b. Litovska vlada je povabila diplomatske zastopnike Anglije, Francije in Italije, naj odpotujejo v Klajpedo, da bodo mogli opazovati potek nedeljskih volitev. Kakor zatrjujejo iz Londona, se bodo diplomatski zastopniki treh velesil odzvali vabilu in bodo jutri odpotovali v Klajpedo. Za Veliko Britanijo se to kot opazovalec volitev udeležil angleški poslanik v Kovnu.

Ženevski zadnji spravni poizkus

Kaj določa pakt Društva narodov za primer oboroženih spopadov med članicami Društva narodov

Zeneva, 27. septembra. d. Novi odbor trinajstih, v katerem so vsi člani sveta Društva narodov razen Italije in ki se je večeraj konstituiral, je pričel danes svoje delo v zadevi italijansko - abesinskega spora na podlagi čl. 15 pakta Društva narodov.

Postopek po čl. 15, ki prihaja v zgodovini Društva narodov prvič do uporabe, zaradi česar mu pripisujejo poseben preudarni pomen ne glede na važnost sporne zadeve, se uvaža, kadar se izkaže, da ni mogoče poravnati spora, ki je bil predložen Društvu narodov v ureditev. To velja sedaj za italijansko - abesinski spor. Svet Društva narodov ima sedaj objaviti o tem sporu poročilo ter predložiti predloge, ki jih smatra za rešitev zadeve kot najbolj pravične in primerne. Vsak član sveta DN, čegar mnenje je ostalo v manjšini, more svoje naziranje objaviti posebej. Za nadaljnji razvoj stvari je odločilnega pomena, ali bodo priporočila sveta Italiji in Abesiniji sprejeta soglasno ali pa le z večino glasov. Če bo poročilo sveta sprejeto soglasno ne glede na glasove sprtih strank, ne sme po odstavku 6. čl. 15 pakta nobeden član Društva narodov započeti vojne proti stranki, ki pristane na predloge poročila. Za sedanj primer pomeni to naslednje:

Ce se bo Abesinija uklonila priporočilom sveta Društva narodov, ne sme Italija započeti proti njej vojne. Če pa bi to kljub temu storila, bi se smatralo po odst. 1 čl. 16 kot samoposebi umerno, da je za poglaml vojno akcijo tudi proti vsem drugim članom Društva narodov. V tem primeru bi stopile avtomatsko brez nadaljnje sklepa Društva narodov v veljavo gospodarske sankcije proti Italiji. Vsi člani Društva narodov bi bili dolžni, da takoj prekinijo vse trgovinske in finančne odnose s kršiteljem miru. Preko tega ima svet Društva narodov v smislu odst. 2 čl. 16 pakta predložiti predloge za akcijo Društva narodov proti kršiteljem miru, kakor uvedbo blokade itd. Predlogi za vojaške sankcije pa za člane niso obvezni.

Povsem drugače bi se razvijalo postopanje, če bi se ne dosegel soglasen sklep sveta Društva narodov o predlaganih priporočilih. Če bi se Abesinija uklonila večinskemu sklepu sveta DN bi bila po odst. 1 čl. 12 pakta prav tako dolžna, da v nobenem primeru ne prične vojne tri mesece po predložitvi poročila sveta Društva narodov. Če bi to kljub temu storila, bi zopet avtomatsko stopile v veljavo sankcije po čl. 16. Ako bi se po poteku treh mesecev začela vojna proti Abesiniji, kar po čl. 10 pakta ne sme storiti, ko se je zavzela epoštevati nedotakljivost ozemlja in obstoječo politično neodvisnost vseh članic Društva narodov, bi ne stople v veljavo avtomatske sankcije, toda člani Društva narodov imajo pravico do ukrepov, ki jih smatrajo za potrebne za zaščito pravice, kakor določa odst. 7 čl. 15. V tem primeru bi ne bila nobena država zavezana za sankcije proti Italiji, pač pa upravičena za vsakršne retorzijske ukrepe. V tem primeru bi bilo celo dovoljeno započeti vojno proti kršitelju miru, čemur pa nasprotujejo, čeprav platonsko, določbe Kelloggovega pakta.

Ceprav je bil započet postopek po odst. 4 čl. 15 na vendar to še ne pomeni, da se

ne morejo podvzeti novi poizkusi za do-ejo spravne. Če se bodo posrečali, kar pa je sprčo sedanjih okoliščin le malo ver-jemo, se more postopek po odst. 4 čl. 15 vsak čas prekiniti. V tem smislu se je iz-razil tudi na včerajšnji seji sveta Društva narodov angleški delegat Eden.

Italija hoče imeti proste roke

Glede na včerajšnji silep sveta DN po-udarja poluradni »Giornale d'Italia«, da je Italija ohranila popolno svobodo svoje akcije in da se bo tudi v bodoče ravnala samo po lastnih interesih. V okviru DN ni mogoče urediti sedanjega spora, ker v bistvu tudi ne spada v ženevo. Pot, ki jo je izbralo Društvo narodov, ni najboljša.

Dejansko obstojata dva načina, da Društvo narodov uredi ta spor v skladu s svojim paktom. Abesinija se je sklicevala na čl. 15 pakta, ki govori o določitvi napadalca in o sankcijah. Poleg tega pa je tu čl. 16 in v njem § 4, ki govori o izključitvi člana, kadar krši prevzete obveznosti po paktu. Razen tega je še čl. 19, ki govori o proučitvi pogodb in mednarodnih odnošajev, če bi ogrozili mir.

Oba ta člana podpirata stališče, da Abesinija ni vredna članstva v Društvu narodov in da jo je treba izključiti. Društvo narodov pa ni upoštevalo tega, marveč je razpravljalo samo o abesinski zahtevi, da bi na ta način Italijo že vnaprej določili kot dozdnevne napadalca, proti kateremu bodo potrebne kolektivne sankcije.

»Popolo d'Italia« se bavi z vprašanjem sankcij in pravi med drugim, da sedanja težka kriza ni niti prva niti najtežja kri-za, kar jih je doživela ženevska ustanova. Popolnoma pogrešno je tudi naziranje, da bi zasedba Abesinije pomenila konec abesinske neodvisnosti. Ne glede na to, da Abesinija sploh ni nikakr prava država po današnjem pojmovanju te besede, je za-dosti neodvisnih držav, ki so ne samo bolj prosvitljene kakor Abesinija, nego so tudi članice Društva narodov, pa so vendar okupirane z britanskimi četami. Italija ima popolnoma proste roke in si bo popolnoma sama in po lastni presoji izbrala tre-nutke za akcijo.

»Gazzetta del Popolo« se bavi z vpraša-njem, ali bo Italija ostala v Društvu na-rodov ali ne ter pravi, da bo na to vpraša-nje odgovorilo Društvo narodov samo. Ze-neva je izpremenila nekatere svoje tone, toda skrajni čas je že, da izpremeni tudi vso svojo godbo. S svojim dosedanjim na-činom delovanja ni DN napravilo nikake uslu-gue ne miru ne pravici in to je treba Društvu narodov kar se da jasno in od-krito povedati, da se ne bo vdajalo ilu-ziji, da se more usoda narodov in držav tega sveta urejati samo v Ženevi.

Italijanski vojaški vlak ponesrečil

Rim, 27. septembra. AA. Iz Monze po-ročajo, da je enoči ekočil s tira vlak, ki je vozil iz Bergama in se je z njim peljal mnogo vojaških obveznikov, poklicanih pod orožje. Dva vagona sta se prevrnila. En rezevst je našel smrt, 12 jih je na ranjenih. Štirje med njimi so nevarneje ranjeni.

Češki Nemci in vlada

Dalekosežen preokret v naziranjih čeških vladnih strank — Velik politični pomen zakasnelega tiskovnega procesa — Polemike okrog Henleinove lojalnosti

Praga, 25. septembra.

Pred praškim deželnim sodiščem se je te dni vršila prva razprava v tožbi, ki jo je bil vložil Konrad Henlein, vodja Sudetsko-nemške fronte, proti glavnemu uredniku »Prager Presse« Arne Laurinu. »Prager Presse« je namreč v začetku volilne borbe objavila uvodnik, v katerem je očitala Henleinu in njegovi fronti, da sta v resnici samo ekspoziura rajhovskega hitlerjevstva. Pripravljalni postopek sodišča je trajal preko pol leta in tako je prišlo do razprave šele sedaj. Razprava je bila zopet prekinjena, da bo toženeec lahko predložil še nadaljnje dokaze. Proces je vzbudil v vsej češki javnosti veliko pozornost, saj se nanasa na enega najtežjih problemov češkoslovaške notranje politike in zavisi od njegovega izida v marsikaterem pogledu nadaljnji razvoj političnega življenja v republiki.

Henleinu se je bilo v razmeroma kratkem času posrečilo združiti pod svojo zastavo večino češkoslovaških Nemcev. Njegovo moč so pokazale letošnje volitve, ki so naravnost zdecimirale vse nemške stranke in zbrale na Henleinovo listo toliko glasov kakor nobena druga stranka v državi, niti ne češkoslovaški agrarci. Po tem poraznem rezultatu je nastalo vprašanje: kaj sedaj? Nemške vladne stranke so se spremenile v šibko manjšino, Konrad Henlein pa je začel vedno odločneje poudarjati svojo pripravljenost in tudi že svojo zahtevo po sodelovanju v državnih poslih. Volitve so mu dale nesporno legitimacijo za politično aktivnost, toda proti njemu sta govorila postanek in razvoj njegovega pokreta. Vsi znaki so kazali na to, da je Henleinova stranka naslednica hitlerjevsko usmerjenih narodnih socialistov in nemških nacionalcev, katerih organizacije so bile zaradi svojih protidržavnih tendenc razpuščene in prepovedane.

Vsi poznavalci razmer so sodili, da sudetsko-nemški pokret ni ničesar drugega kakor zakrita ekspoziura rajhovskega Hitlerjeve stranke, s katero je ne samo v idejni, nego tudi v materialni zvezi. Bilo je pred volitvami že na tem, da se tudi Sudetsko-nemška fronta razpusti in se ji odreče pravica samostojnega nastopa pri volitvah. Zbrani so bili celi skladi obtežljivega materiala, toda na koncu je obveljala demokratična širokogrudnost, ki je omogočila Henleinu neoviran nastop pri volitvah in njegovim izvoljenjem odprla vrata v parlament. Težko je reči, kako vlogo so pri tem igrali prikriti strankarsko politični računi. Gotovo pa je bilo odločilnega pomena dejstvo, da niti češka niti nemška javnost nista pričakovali tako ogromnega Henleinovega uspeha pri volitvah.

Vlada se je tako znašla v težkem položaju. Nemškega sodelovanja v svoji koaliciji ni mogla pogrešati ni pa tudi mogla riskirati pristupitve v vlado ljudem katerih državljanska zvestoba ni bila dovolj jasna, kaj šele preizkušena. Ozirali se je morala tudi na javno mnenje, ki se ni dalo motiti po Henleinovih lojalnih besedah, marveč je videlo v njegovem pokretu zgolj obnovo starega nemškega iredentizma. Tako se je končno zgodilo, da so ostali v vladni koaliciji zdecimirani nemški agrarci in socialisti,

Henleinovih 44 poslancev pa je bilo političnih v opozicijo. Na zunan izgleda, da je bilo tako stanje ustvarjeno proti njihovi volji, kajti Henlein ni nihal zatrjevati svoje lojalnosti in državotvornosti. Ni še sicer postavil jasnega, pozitivnega programa, toda z odločnimi gestami zavrača vse očitke kakršnihkoli zvez s Hitlerjem in njegovim tretjim cesarstvom. Vse kaže, da mu je za enkrat najvažnejši cilj, najti pot v državno vladno in s tega mesta voditi svojo politiko.

Pod vtisom dosledno zatrjevane državotvornosti pa je začel bledeti odpor čeških politikov in češke javnosti proti sodelovanju s Henleinom. Znani publicisti Salda, ki ni aktiven politik, je v svojem »Zapisniku« označil za nevzdržno stanje, da se s parlamentarno skupino 44 poslancev »vsakdo boji govoriti, kaj šele se pogajati, čeprav se ta skupina s svojim voditeljem vred dan za dnem javno in zasebno odreja vsakega izdajstva. Bil je to nedvomno pomemben glas, ker očividno ni mnenje poedinca, marveč izraz pretežnega dela češke inteligence.

Pa tudi med politiki se kaže precej spremenjena orientacija napram Sudetsko nemškemu pokretu, tako da misel na sodelovanje s Henleinom nikakor ni več tako absurdna in nemogoča, kakor se je zdela še pred par tedni. Značilno je, da so ravno organi vladnih strank šaldova izvajanja citirali s komentarji, ki niso odklonili. »Venkove, glavni organ agrarne stranke ministrskega predsednika, jim je posvetil celo uvodnik, ki dopušča sklep, da bi agrarcem tako razširjenje vladne koalicije ne bilo nesimpatično. To je tem bolj verjetno, ker dobiva Henleinov pokret zaradi notranjih sporov med češkimi Nemci bolj in bolj agraren značaj.

Se bolj od agrarnega glasu pa vzbuja pozornost spremenjeno stališče češkoslovaškega narodno-socialističnega tiska. Ako v teh listih čitamo, da je treba jemati Henleinova zagotovila lojalnosti resno in da bi ne bilo modro jih že v naprej odklanjati, je to pač stoddostni preokret mišljenja. Socialna demokracija tako daleč še ni prišla, vendar se opaža, da je tudi ona znatno omilila svojo vehementno borbo proti »hitlerjevskemu fašizmu«. Obrat v mišljenju je tedaj splošen in neizprosna je ostala le še nacionalna opozicija pod vodstvom dr. Kramarja in Stříbrnega.

V to razpoloženo pač sedaj proces o Henleinu tožbi proti »Prager Presse« kot moteča senzacija. Kajti njegov predmet bo dokazovanje ravno tistih obtožb in očitkov, preko katerih bi bila politična konjunktura že pripravljena preiti s širokogrudnim molkom. Sodišču so že bili predloženi dokumenti o idejni in stvarni odvisnosti Henleinove fronte od hitlerjevskega vodstva. Ponudeni so dokazi o financiranju iz Nemčije in o ciljih, ki se dajo težko spraviti v sklad z državotvornostjo.

Naravno in razumljivo je, da posveča javnost domača in inozemska, razvoju v sodni dvorani veliko pozornost. Kajti ni dvoma, da bo na objektivnih tleh justice državni problem Henlein podvržen preciznejšemu razčiščenju, kakor v metehu strankarsko-političnih interesov.

Poljska in klajpedsko vprašanje

Varšava, 27. septembra. AA. Krakovski konservativni list »Czas« pravi o nemško-litovskem sporu, da se Poljska ne bo vmešavala vanj. Litva se je še pred nekaj leti zanašala samo na nemško pomoč proti Poljski, menec, da ji bo Nemčija pomagala ugrabiti Poljakom Vilno. Razen tega Litva niti sedaj ne more biti niti govora o tem, da bi Poljska zaradi kakšnega bolj-šega bodočega razmerja z Litvo pomagala braniti Klajpedo. Poljska ima nujnejše in važnejše potrebe, kakor pa uravnarati svojo zunanjo politiko na zahteve litovskih politikov, ki pri vsaki priložnosti kažejo, da so nespravljivi sovražniki Poljske.

Francija proti odpravi podmornic

London, 27. septembra. AA. »Daily Telegraph« poroča, da so pri nedavnih pomorskih razgovorih med Francijo in Veliko Britanijo francoski delegati izjavili, da v nobenem primeru ne morejo pristati na ukinitev podmornic. Francija smatra pod-mornice za izrazito obrambno orodje. Kljub temu bo Velika Britanija na prihodnji po-morski konferenci zopet predlagala uki-nitev podmornic, sklicujoč se pri tem, da so Zedinjene države in Nemčija svoj čas v načelu pristale na ukinitev podmornic, dočim sta Francija in Japonska odločni nasprotnici.

Konec rudarske stavke v Zedinjenih državah

Washington, 27. septembra AA. Odbor za posredovanje med delodajalci in stavkujo-čimi delavci v ameriški premogovni in-dustriji je našel formulo za sporazum. Kakor znano, je stavka zajela več kot 400.000 ameriških rudarjev. Sporazum se je skle-nil na osnovi, da pristanejo delodajalci na zahtevano povišanje mezd, delavci pa se odpovedo svoji prvotni zahtevi po uvedbi 30 urnega dela na teden.

Uspeh nemškega notranjega posojila

Pariz, 27. septembra. AA. Pariški listi pišejo o uspehu nemškega notranjega po-sojila. »Information« objavlja tale koman-tar svojega berlinskega poročevalca:

Finačne kroge v Berlinu, ki vedo, s kak-šnimi sredstvi je dr. Schacht delal, ni niti najmanj presenetil uspeh notranjega po-sojila v znesku 500 milijonov mark. Pod-pisniki se dele v štiri skupine: v prvi eo banke, v drugi javne blagajne in podjetja za javna dela, v tretjo spadajo hranilnice, odstopke zasebnikov, ki eo podpisali po-sojilo, pa je prav neznano. Na drugi stra-ni pa mislijo merodajni krogi, da se bo bodoča finančna politika Nemčije razvila takole. Dr. Schacht bo skušal možnost notranjih posojil izkoristiti do kraja. Pri-čakovati je treba torej razpis novega po-sojila. Ko bodo izčrpane te možnosti, bo prišla na vrsto devalvacija marke, vendar pa samo v skrajnem primeru.

Berlin, 27. septembra. AA. Predsednik nemške državne banke dr. Schacht je izjavil, da se bo boril proti vsa-kemu znižanju cen. V denarstvu odklanja vse eksperimente, Nemško ljudstvo lahko mirno in s popolnim zaupanjem gleda v svojo bodočnost, od kar se njegova usoda nahaja v rokah Adolfa Hitlerja.

Čsl. pravoslavna cerkev v Pragi

Praga, 27. septembra. AA. Danes je pri-spel v Prago zagrebški metropolit Dositej, ki bo v imenu patrijarha Varnave posvetil češkoslovaško pravoslavno cerkev v Pra-gi. Na postaji so metropolit Dositeja pozdravili cerkveni dostojanstveniki češkoslovaške pravoslavne cerkve, ruske cerkve in mno-go uglednih osebnosti.

Velika gradbena nesreča

Buenos Aires, 27. septembra. AA. V predmestju Belgrano se je podrla še nedo-zidana dvonadstropna hiša. Zasulo je nad 30 delavcev. Doselej so potegnili izpod raz-valin 5 mrtvih in 5 nevarno ranjenih.

Mednarodni kongres za transfuzijo krvi

Rim, 27. septembra. AA. Tu se vrši prvi mednarodni kongres za transfuzijo krvi. Kongresa se udeležujejo znanstveniki in zdravniki iz 20 držav.

Razpust mestnega sveta v Mariboru

Maribor, 27. sept. n. Današnji »Večer-nik« poroča iz Beograda, da je dosednji mariborski mestni svet razpuščen. Za no-vega župana je postavljen g. dr. Alojzij Juvan, bivši župan in odvetnik v Mariboru, za podžupana pa g. Franjo Zebot, bivši narodni poslanec.

Predsednik Vrančič premeščen v Zagreb

Beograd, 27. septembra. d. Predsed-nik apelacijskega sodišča v Ljubljani Ivan Vrančič je premeščen v Zagreb, kjer je imenovan za kasacijskega sod-nika pri Stolu sedmorice v Za-grebu dr. Vladimir Golia.

Za predsednika apelacijskega sodišča v Ljubljani je imenovan bivši podpred-sednik tega sodišča in dosednji kasa-cijski sodnik pri Stolu sedmorice v Za-grebu dr. Vladimir Golia.

Od okrožnega sodišča v Osijeku je preme-ščen k okrožnemu sodišču v Ljubljani s. o. s. dr. Evald Vraček. Od sreskega sodi-šča na Brdu je prestavljen v Ljubljano sodni pristav Alojzij Zalakar. Vpokojena sta zva-nišnika Fran Simončič pri sreskem sodišču v Mariboru in Martin Kopušar pri sreskem sodišču v Ljubljani.

Izplačilo pokojnin v oktobru

Beograd, 27. septembra. AA. Uradno se raz-glašča: Zaradi nove uredbe o znižanju osebnih prejemkov državnih in samo-upravnih namestencev, ki zahteva ponov-no izračunavanje pokojnin, se bo izplačilo pokojnin za mesec oktober nekaj ko zaka-snilo, čeprav forsirano izdelujejo plačilne naloge, vendar vsi vpojenci to pot ne bodo mogli dobiti pokojnine že prvega, ka-kor doslej. Oktobrske pokojnine se bodo izplačevale postopno, kakor bodo plačilni nalogi izdelani, vendar tako, da bodo do 10. oktobra vse pokojnine že izplačane.

Beleške

Pohorci naj bodo vzrok za razpust parlamenta

Zagrebskemu »Obzorju« so ti nesrečni Pohorci menda še bolj v želodcu, kakor beograjskemu »Vremenu« in ljubljanske-mu »Slovenec«. Včeraj je kar pogruntal, da je treba zaradi njih čim prej razpu-stiti Narodno skupščino. Takole pravi v svojem modrovanju o politični situaciji: »Sigurno je, da ni izgleda, da bi Pohor-ci uspehi s svojo akcijo. Toda oni lahko intrigrirajo, dokler bo zbrana sedanja Na-rodna skupščina, ker imajo v njej večje število svojih somišljenikov. Bilo bi to-rej v interesu pomirjenja, da se čimprej razpušči Narodna skupščina.«

Skorajšnji razpust skupščine se zdi »Ob-zorju« bolj potreben, »ker bi naj ona po za-misli Pohorcev postala porpišče intrig pro-ti politiki pomirjenja strasti in normalizir-anja političnih prilik v državi. Čim prej bo razpuščena ta skupščina, tem prej bo na-pravljen konec spletkam Pohorcev. Ni še dolgo, kar se je tudi starina »Ob-zor« iz Pohorcev le norčeval in jih označeval kot muho enodnevnico, ki je vzletela, a že tudi izgnila. Sedaj pa kliče nadnje ogenj in žveplo z neba.

Polemika med »Domoljubom« in »Delavsko Politiko«

V zadnjem »Domoljubu« beremo: »Delavska Politika« piše: Osem novih cerkva v Zagrebu bo veljalo okoli 45 mil-jonov dinarjev. Če bi se ta znesek porabil za kruh, bi vsak Ljubljčan dobil 13 me-secev na dan nekaj nad pol kilograma kru-ha. — Naša (Domoljubova) pripomba: Za milijone, ki so jih delavci že zmošili v že-pe raznih svojih voditeljev, ne da bi imeli delavci zato kakšno resnično korist, bi bili vsi sedanji Ljubljčanji s kruhom preskr-bljeni do — smrti.«

Argument proti federalizmu

Radikalni organ »Zajednica« v Zagrebu razlaga v posebnem članku, zakaj so pri-staši JRZ proti federalizmu. List se ne spu-šča v načelno razglabljanje tega problema, marveč enostavno ugotavlja, da je fede-ralizem predrag in da ga je zaradi tega tre-ba odklanjati. »Je nekaj, — tako piše »Za-jednica« —, kar bo vsakega pametnega člo-veka oddaljilo od federalizma, to so veliki izdatki. Federalizem je mnogo dražji in kompliciranjši od vseh drugih form dr-žavne ureditve, a mi smo evo videli, da še sedaj težko izhajamo, a kako bi šele bi-lo pad federalizmom. Evo zato smo proti federaciji in če bo opozicija računala s svinčnikom v roki, bo tudi ona prišla do tega zaključka, v kolikor ji pač ni ta fede-racija samo poseben politični adut.«

Berlinski študent podlegel poškodb

Peč, 27. septembra. p. Nemški študent Oto Mackensen, ki ga je (kakor smo je včeraj poročali) njegov spremljevalec Mi-ljutin Petrovič po nesreči nevarno ranil, je v pretekli noči v bolnici podlegel poškod-bam. Občina je sklenila pokopati ga na svoje stroške.

Sneg v Bosni

Banjaluka, 27. septembra. p. Po vsej Bo-sanski krajini je v pretekli noči močno de-ževalo. V planinah je zapadel sneg.

Iz prometne službe

Beograd, 27. septembra. AA. Premeščen je za kontrolorja v VII. skupni strojnege oddelka ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani Otokar Seebacher, kontrolor iste skupine v kurilnici v Kraljevu.

Iz poštne službe

Beograd, 27. septembra. p. Poštna mani-pulanka Erna Burdjan je bila premešče-na iz Celja v Soštanj.

Usodna eksplozija v rudniku v Rtnju

Eksplozija metana v premogovniku Rtnju v Srbiji — 12 rudarjev mrtvih, 23 ranjenih

Boljevac, 27. septembra. p. V rudniku Rtnju v moravski banovini v Srbiji, v ne-posredni bližini Boljevca, se je v pretekli noči primerila strašna nesreča, ki je zahteva-la, kolikor so mogli doslej ugotoviti, 12 človeških žrtve. V podzemskem rovu je med delom nenadoma eksplodiral metan, zaradi česar so se na delavce zrušili tramovi in sloji rude.

Rtnjan je eden izmed večjih premogovni-kov, v katerem je sedaj zaposlenih okrog ti-soč delavcev, ki delajo v treh posadih. V premogovniku je zaposlenih tudi mnogo kvalificiranih rudarjev iz Slovenije in je last bratov Minh iz Beograda. V njem pridobi-va premog prav dobre kakovosti. Po noči je delalo v rovu okrog 300 rudarjev. Razdeljeni so bili po posameznih oddelkih. Na vsakem kopu jih je bilo po 14. Toliko rudarjev je bilo tudi v rovu, kjer je nasta-la eksplozija.

Okrog 3.30 je eden izmed rudarjev zadu-hal plin. Naglo je alarmiral tovariše, saj bežijo. Med delavci je v trenutku nastala pa-nika in so pričeli bežati na vse strani, to-da le malokdo je ušel katastrofi. Ze nekaj sekund po alarmu se je pojavil v rovu naj-prej majhen plamen, nato pa je nastala strašna detonacija. Podrlo se je tramovje v rovu in sloji premoga ter kamenja so za-suli rudarje.

Takoj po nesreči so bili v rove poslani oddelki reševalcev. Eden izmed lastnikov rudnika, ki se muči v Rtnju, je sam pre-vel vodstvo reševalne akcije. Iz rova so kmalu prinesli prve ranjence in mrtve ru-darje, ki so jih izkopali izpod razvalin. Ranjenih je bilo 23, mrtvih 11. Ranjence so sproti prevajali v boljevske bolnice, kjer

je v jutranjih urah eden izmed ranjencev podlegel poškodbam.

Pred glavnim izhodom se je med tem zbrala velika množica ljudi, po večini rod-binski člani ponesrečenih rudarjev, ki so vsakega izmed hudo ranjenih in mrtvih identifikirali. Prišla je tudi takoj komisija sreskega načelstva kmalu nato pa še komi-sija ministrstva za šume in rudnike z na-čelnikom g. Bosakom na čelu. G. Minh je sam po telefonu obvestil najprej svojega brata o nesreči, nato pa še ministrstvo za šume in rudnike. Dopoldne je novinarjem izjavil, da je do nesreče prišlo zaradi eks-plozije metana, ki je uhajal iz starih rova-ov skozi sloje rude v nove rove. Komisija je ugotovila, da je bilo tako pred eksplozijo kakor po njej v rovu dvakrat toliko čiste-ga zraka, kakor je potrebno po predpisih. Pregraja opuščenega rova ni propuščala metana, kar se je lahko ugotovilo tudi po eksploziji, ker je ostala nepoškodovana. Tudi ventilatorji so stalno delovali.

9 Slovencev mrtvih

Beograd, 27. septembra. Kakor poro-ča »Politika«, so postali žrtve katastro-fe v premogovniku Rtnju: rudniški nad-zornik Jakob Oblak oženjen, Matej Ža-abor, Peter Kuček, Matija Kočun, oče dveh otrok, Ivan Grošelj, Ivan Zidarič, Andrej Gundelj, Anton Brašič, Janko Jovanović, Radomir Krstić in Milorad Stanković. V bolnišnici je poškodbam podlegel F'anjio Prašnikar. Imena ra-njencev doslej še niso znana.

Konferenca jugoslovenskih nacionalnih politikov v Sarajevu

Sarajevo, 27. septembra. p. Pod pred-sedstvom senatorja Banjanina se je da-nes dopoldne v hotelu »Centralu« pri-čela konferenca jugoslovenskih nacio-nalnih politikov. Med drugimi so kon-ferenci prisostvovali bivši ministri dr. Albert Kramer, dr. Ljudevit Auer, Ig-njat Stefanović in dr. Svetislav Popović, senatorji dr. Peter Zec, Uroš Krulj, Atanasije Šola L.t.d., narodni poslanci Milan Božić, Sekula Zečević, dr. Djuro Ostojić, Marko Devčić in drugi. Navzo-čih je bilo tudi več javnih delavcev ne-parlamentarcev.

Ze včeraj se je vršila v istem hotelu zaupna predkonferenca, danes pa je bilo širše zborovanje dopoldne in popoldne.

Tudi današnja posvetovanja so bila za-upna. Zaključena so bila z resolucijo, ki se brez rezerve postavlja za načela, vse-bovarja v pohorski deklaraciji in po-udarja nujnost rešitev takozvanega hr-vatskega vprašanja s ponovno izjavo, da bodo jugoslovenski nacionalisti iskren-o in odkrito podprli vsak poskus za re-šitev tega vprašanja v okviru splošnih narodnih in državnih interesov, pa naj se pojavi od koderkoli. Resolucija za-vzema nato stališče do raznih dogodkov in pojavov zadnjega časa in razpravlja tudi o najnujnejših gospodarskih in so-cialnih problemih.

Jutri bo ožja konferenca v kopalnici Tesliću.

Izvedba spojitve obeh celjskih občin

Celje, 27. septembra. Banske uprava v Ljubljani je izdala od-lok glede izvedbe združitve celjske okoli-šče s celjsko mestno občino. Med drugim je odredila:

1. Za okoliško občino veljavne občinske uredbe, pravilniki in drugi predpisi, razen finančnih, ostanejo v veljavi do nadaljnje odredbe banke uprave, odnosno do spre-membe po novem mestnem svetu.

2. Proračun in finančne odredbe okoliške občine ostanejo v veljavi do 31. marca 1936. Občinske davšne ostanejo do ta-

krat nespremenjene; odvajajo se skupni občni ločeno za mesto in okoliško občino.

3. Občinski urad okoliške občine se uki-ne s 1. oktobrom, ko preidejo vse njegove agende na urad mestne občine. Pristojnost predstojništva policije v Cel-ju se raztegne na ves teritorij nove mest-ne občine, torej tudi na bivšo okoliško obči-no. Vendar bo do nadaljnje policija vrši-la zunanjo varnostno službo le na ozemlju, kjer jo je vršila dosedaj, dočim bo v dru-gih delih bivše okoliške občine zaenkrat varnostno službo vršilo še orožništvo.

Splitska „Samopo-moć“ razpuščena

Split, 27. septembra. p. Banska uprava je danes izdala naslednje službeno poro-čilo:

Društvo »Pomoćna blagajna — Samo-pomoć« je na osnovi starega avstrijskega zakona iz l. 1892 prijavilo svojo registra-cijo in oblastem predložilo v odobritev tu-di svoja pravila že 1932. Kmalu nato je svoja pravila izpremenilo in sledilo je še nekaj takih izprememb. Zaradi tega je prišlo do raznih intervencij prizadetih pri-ministrstvu za trgovino. Ministrstvo je te-daj odredilo banki upravi, naj vso zade-vo razčisti. Banska uprava je vsestran-sko proučila pravila in glede na njihovo praktično stran odredila, da se morajo iz-premeniti in spraviti v sklad z zakonski-mi predpisi, če hoče zadruga še nadalje obstajati. Ta odločitev banke uprave pa omenjeni zadrugi odnosno podporni blaga-jni »Samopomoć« ni bila prava in se je pri-tožila pri ministrstvu za trgovino in in-dustrijo, ki pa je njeno pritožbo zavrnilo in se postavilo na stališče, da pomoćna bla-gajna »Samopomoć« stvarno po pravu niti ne obstoja, ker še ni potekel rok dveh me-secev, določen po zakonu iz l. 1892, po ka-terem bi se zadruga mogla sama po sebi registrirati. Banska uprava je glede na to dobila obvestilo od ministrstva za trgovino in industrijo, da zabrani zadrugi vsako de-lovanje.

Blagajna je razširila svoje poslovanje skoraj že na vso državo. Tudi to je v na-sprotju z zakonom, po katerem je smela zadruga delovati samo na področju Slove-nije in Dalmacije.

Uvoz koruze v ČSR

Praga, 27. septembra. p. Žitna družba v Pra-gi je dovolila uvoz 1.000 vagonov ko-ruze iz Jugoslavije in Rumunije.

Svetovna razstava v New Yorku

New york, 27. septembra. AA. Včeraj eo objavili načrte za veliko svetovno raz-stavo, ki bo v New Yorku l. 1939. Načrte so že potrdili predsednik Roosevelt, nev-yorski župan in guverner Izdatki za raz-stavo bodo znašali 50 milijonov dolarjev. Z razstavo bo združena proslava 105 letni-ce samostojne ameriške vlade

Rooseveltova posvetovanja

Washington, 27. septembra. AA. Pred-sednik Roosevelt je včeraj konferiral z zunanjim ministrom Hullom in s pomočni-kom zunanjega ministra Phillipsom o ne-katerih evropskih problemih. O teh razgo-vorih niso listi dobili nikakih obvestil.

Roosevelt bo odšel danes na veliko po-tovanje po Zedinjenih državah. Njegovemu potovanju pripisujejo politični krogi zelo velik politični pomen.

Eksplozija stare granate

Varšava 27. septembra. AA. V Toma-šovu je v tamkajšnji livarni eksplodirala stara granata, ki je zašla med staro že-lezje, namenjeno za pretopitev. Pri tem je bilo 7 oseb nevarno ranjenih, 12 pa lažje.

Izpopolnitev abesinskega letalstva

Addis Abeba, 27. septembra. AA. Gu-vernier Harrara se je z letalom odpeljal iz Addis Abebe v kraj svojega službovanja. V zvezi s to vestjo trdijo, da se je abesin-sko vojaško letalstvo zadnje mesece znatno povečalo in izpopolnilo.

Oboroževanje Argentine

Buenos Aires, 27. septembra. AA. Argen-tinski parlament je odobril dopolnilni kre-dit 42 milijonov pesov za povečanje voja-škega in pomorskega letalstva.

Obešenec ob Savi

Ljubljana, 27. septembra. Popoldne okrog 4. je upokojeni železnič-ar Primož Korosec na malovaškem brodu ob Savi našel obešeno. Obvestil je takoj orožnike na Ježici, ki so ugotovili, da je obešenec star okrog 50 let. Identificirati ga niso mogli, ker niso našli pri njem no-benega osebnega dokumenta. Imel je črne nove čevlje z gumastimi podplati, nekoliko ponošene hlače iz navadnega blaga, zelen-kasto suknjo, ponošen telovnik in črn klobuk. Samomorilec je srednje velikosti. Pri njem so našli žepno uro, tri ključe in dve denarnici z enim dinarjem. Prepeljali so ga v mrtvašnico na pokopališče pri Sv. Jurju v Stožicah.

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved za soboto: Ponekod oblačno, temperatura se bo dvig-nila.

Naši kraji in ljudje

Dr. Otmar Pirkmajer je bil šest let podban dravske banovine

Poročali smo že, da se je te dni poslovil od uradništva in uradov banske uprave dosednji podban g. dr. Otmar Pirkmajer. ki je bil v začetku tega tedna upokojen. Svoje važno in odgovorno mesto zapuščal po šestih letih neumornega ter vsestranskega in plodnega dela. Bil je prvi podban dravske banovine in je ostal na svojem položaju tako dolgo kakor noben ban ali podban v državi. Ze samo to dejstvo priča o njegovi izredni strokovni usposobljenosti in njegovem objektivnem poslovanju. V redu pa je, da se ob njegovem odhodu vsaj na kratko spomnimo njegovega dela v pretekli šestletni periodi.

Na položaj podbana dravske banovine ga opod. dr. Pirkmajer l. 1929. ni prišel nepripravljen. Ze v prvih povojnih letih, ko je bil sreski načelnik v Ptuj, si je stekel sloves odličnega upravnega strokovnjaka in prvovrstnega organizatorja. Ko so bile ustanovljene oblasti, je bil zaradi tega v razmeroma mladih letih imenovan za velikega župana v Mariboru. Svoj sloves odličnega upravnika in organizatorja je pri ustvarjanju mariborskega velikega županstva v polni meri utemeljil. Ko je kasneje, l. 1927, zaradi spremenjenega političnega položaja moral zapustiti svoje mesto, je bil poklican v Beograd na službovanje v notranje ministristvo. Kot načelnik in nato kot generalni inšpektor tega ministristva je imel dosti prilike, da je uveljavil svoje vsestransko poznavanje notranje državne uprave. Aktivno in odločilno je sodeloval v takratni akciji za upravno reformo. Politične razmere niso pešale, da bi se bila nameravana upravnna reforma temeljito izvedla, zato pa so mnoge misli in pobude dr. Pirkmajerja našle izraza v zakonu o banovinah ter v ukrepih za administrativno organizacijo banovin. Tudi se potem, ko je bil dr. Pirkmajer že podban v Ljubljani, je bil v trajnem kontaktu z zakonodajnimi organi in njegovo mišljenje je bilo vedno dobrodošlo in vplivno, kadarkoli je šlo za kak problem notranje državne uprave. Tudi dosednji načrti o razširjenju banovinskih samouprav so v veliki meri plod njegovega dela in njegovih naziranj.

Po vsem tem se ni čuditi, da je dr. Pirkmajer, ko je bil imenovan za prvega podbana dravske banovine, brez vsakršnih trzavic in takorekoč čez noč izvedel organizacijo banske uprave. Naša banovina je bila prva usposobljena za normalno funkcioniranje in je zaslovela po državi kot banovina, ki je v administrativnem pogledu najboljše urejena in vodena.

Po ureditvi administracije se je podban dr. Pirkmajer z vso njemu lastno energijo in iniciativnostjo posvetil zlasti gospodarskim in socialnim problemom banovine. Predaleč bi nas vodilo, ako bi hoteli podrobno naštevati vse uspehe, ki so v pretekli leti plod njegovega sistematičnega dela. Opozorimo naj le na napredek banovinskih tolin, ki so bile skoro vse modernizirane in deloma povečane, tako da danes o njih ni slišati niti od daleč takih pričež kakor o državni bolnici. Na Pirkmajerjevo pobudo je banovina kupila tudi posestvo Novo Celje in dosegla, da je država na njem uredila drugo duševno bolnico, ki je bila že doigla leta nujno potrebna.

Velike so Pirkmajerjeve zasluge za izboljšanje prometnih zvez, predvsem za popravilo starih in gradnjo novih cest. Pod njegovim vodstvom in z njegovim prizadevanjem so se realizirali mnogi projekti, ki so bili prej dolga ali celo desetletja samo na papirju. Tehnični aparat banovine se je izpopolnil in razširil, kar je važno tem bolj, ker ravno ta aparat izvršuje v gospodarskem pogledu produktivno delo.

Polno razumevanje je kazal dr. Pirkmajer kot podban za potrebe našega kmetijstva in spremenjenih gospodarskih razmerah. Prizadeval si je, da se za pospeševanje kmetijstva postavijo jasne smerice in da se potem tudi sistematično izvajajo. Njegovo stremljenje je šlo za tem, da se naša kmetijska produkcija prilagodi potrebam domačega konzuma in potrebam omega izvoza, ki ji prihaja za Slovenijo in prvi vrsti v pošte.

V tujem prometu je videl dr. Pirkmajer že od vsega početka važno gospodarsko panogo, ki ji je tako kot veliki župan v Mariboru kakor se bolj kot ljubljanski podban posvečal največje pažnje. Na njegovo iniciativno je bila osnovana tudi Zveza za tujski promet v Mariboru, ki ga je v priznanje za njegovo delo in njegovo podporo izvolila za svojega častnega člana. Vsi činitelji, ki so se pri nas posvetili razširjenju tujkega prometa, izjavljajo, da so za svoje težnje in potrebe našli pri dr. Pirkmajerju vedno polno umevanje in vso možno podporo.

Posebno pri sru sta bila dr. Pirkmajerju, ki je bil kot podban obenem predsednik banovinskega šolskega odbora, naše šolstvo in naše učiteljstvo. Malo je šol v banovini, ki jih ne bi bil posetil v dobi svojega podbanovanja in redki so učitelji, ki jih ne bi osečno poznal. Neštete pobude za svoje delo in izven šole je direktno ali indirektno prejel od njega učiteljstvo, ki je na drugi strani imelo ravno v njem vedno odločne-

ga zaščitnika. Njegovo razumevanje za težnje učiteljskega stanu je bilo tembolj globoko, ker je sam sin učiteljske rodbine. Kljub težki gospodarski dobi se mu je posrečilo odpraviti mnoge higiene in podagoeke nedostatke na naših šolah. Njegovemu prizadevanju za smotreno učiteljevo udeleževanje izven šole gre v veliki meri zasługa na eni strani za razveseljiv razvoj kulturnega življenja po deželi, na drugi strani pa za tesno zblizanje med učiteljstvom in prebivalstvom. Vedno je bil tudi podpornik dijaštva in je stremel za tem, da se je banovinska podporna akcija za dijaštvo sistematično izgradila in razširila.

Iz vsake panoge banovinske in državne uprave bi na enak način lahko navedli zgledne uspehe Pirkmajerjevega udeleževanja. Naj opozorimo le še na njegovo dosledno izvajanje načela, da se je treba proti brezposelnosti boriti s produktivnimi deli in ne z dajanjem podpor. Vztrajno je delal na to, da se v vse naše socialno skrbstvo uvede sistem. V prvi vrsti njegova zasługa je, da se je začela posvečati sistematična pažnja hudournikom, ki so ponekod že grozili, da spremene zunašje lice naše pokrajine, in so leto za letom povzročali večjo škodo. V upravnih poslih v ožjem smislu je polegla važnost na to, da se dvig-

ne pravna stran uprave. Res je obča uprava dravske banovine zaslovela kot vzor nele glede sistema, marveč tudi glede pravnosti. Neomenjeno ne sme ostati glotoko poznavanje problema samoupravnih financ, glede katerega je dr. Pirkmajer na glasu najbolj verziranega strokovnjaka v državi. Kot podban je kazal vedno tudi smisel za košljivost tega problema ter je bil dostopen za vse pobude in ugovore, naj so prihajali od koderkoli.

Kljub svojemu ogromnemu uradnemu delu se je dr. Pirkmajer mnogo udeleževal tudi izven svojega uradnega delokroga. Sodeloval je, kakor smo že omenili, pri vsej upravnih zakonodaji. Pisal je strokovne studije v časopisje in strokovne revije, zlasti pa je vidno njegovo uspešno delo pri Jadranski straži, kjer je že več let predsednik ljubljanskega oblasnega odbora. Dosegel je, da je organizacija Jadranske straže v Sloveniji na prvem mestu v državi, in da je zlasti njen podmladek daleč nad drugimi banovinami. Ravno pri organizaciji podmladka je prišla do posebnega izraza njegova glavna tendenca pri vsem nacionalnem in prosvetnem delu, da se poglubi in razširi državljanska vzgoja mladine in vsega prebivalstva.

Ko odhaja g. dr. Pirkmajer s položaja podbana dravske banovine, lahko z zadovoljenjem zre na uspehe svojega delovanja. V zgodovini naše banovine bo dr. Pirkmajerjeva doba, če se smemo tako izraziti, vedno ostala zabeležena na častnem mestu.

35 let po maturi zbrani v Ljubljani

Te dni so se zbrali maturantje ljubljanske gimnazije iz leta 1900, da proslavijo 35letnico mature. Živi jih od 73 še 48, k 35letnici pa jih je prišlo 24. Na Rožniku so se pri sv. maši, ki jo je opravil superior S. J. V. Kopatin, spomnili umrlih tovarišev. Svečanostni obed so imeli na Bellevue-ju. Od profesorjev žive še trije: kanonik dr. Svetina, dr. Gratzky pl. Wardeng ter direktor Fl. Hintner. Proslave se ni mogel udeležiti nihče teh treh, v zameno pa sta poslala prva dva lepi spominski pismi. Razpo-

Steska, sodnik upravnega sodišča v Celju; Anton Kralj, tajnik Zadrzne zveze v Ljubljani; dr. Karel Cepuder, profesor v Ljubljani.

Srednja vrsta: Franc Gornik, železniški uradnik v Ljubljani, Franc Poljanec, računski nadsvetnik v Ljutomeru; Vinko Boršnar, bankni svetnik v Ljubljani; dr. Pavel Pestotnik, profesor v Ljubljani, Albin Zajec, višji računski inšpektor v Ljubljani; Oton Kette, bankni svetnik v Ljubljani; Josip Stojce, častnik v Ljubljani; dr. Franc

loženje je bilo izborno, potek slavnosti nepriljen in v znamenju neskaljenega prijateljstva. Naslednji tovariši so bili navzoči:

Spodaj od leve na desno: Peter Keršič, predsednik okrožnega sodišča v Ljubljani, Pavel Zajec, katehet v Ljubljani, dr. Vinko Šarabon, profesor v Ljubljani; Viktor Kopatin, superior S. J. v Ljubljani; dr. Egon Stare, odvetnik v Ljubljani, Ludvik Klöpfel, okrajni glavar v Celju; dr. Henrik

Černe, direktor Mestne hranilnice v Ljubljani; dr. Janko Kersnik, direktor Kmetijske posojilnice v Ljubljani.

Gornja vrsta: dr. Avgust Schweiger, zobozdravnik v Ljubljani; Jernej Podbevšek, župnik v Škofji Loki; Peter Bradarica, višji železniški kontrolor v Ljubljani; Fran Zajec, župnik v Črmošnjicah; Avgust Zadnik, višji železniški kontrolor v Ljubljani in Ivan Mrak, višji železniški inšpektor v Ljubljani.

Zagorjan, ki se je boril v Abesiniji

Tudi sin starega veterana je odšel skozi Rdeče morje

Zagorje, 27. septembra. Tudi javnost zagorske doline z napetim zanimanjem zasleduje »Jutrova« poročila o sporu med Italijo in Abesinijo. So pa tudi pri nas ljudje, ki so se leta 1886. in 1895. bojevali v Abesiniji. Ivan Barej, ki se je rodil leta 1868 v Tolmezu v okolici Vidma je prišel leta 1900 v Zagorje in je dobil zidarsko službo pri rudniku. Ker se je bil že 1895. poročil s Slovenko, je sklenil za vedno ostati tu. Mož je prikupen, je tudi dober godec rudniške godbe. V svetovni vojni je bil interniran in je šele pred 12 leti dosegel naše državljanstvo.

Ko mu je bilo 19 let, pripoveduje, je z drugimi prostovoljci iz Italije odinil na bojišče v Abesinijo. Prebil je v vojnih metehih 18 mesecev. Abesinci so bojevniki in hrabri, kraji gorati in nevarni vsakemu tujemu vojaščaku, ki ne pozna terena. Ceste so mehke, še posebno nevarne pa v deževnem času. Vročina je bila huda a vendar znosna. Najhušje pa je bilo pomankanje vode. Dovažati so jo morali z ladjo iz Neapolja. S hrano je bila takrat. na italijanska armada dobro preskrbljena,

nikoli niso stradali. Ali največ preglavic so prizadejali hudi veliki komarji, zoper katere so rute na glavi, čelade in vsa druga sredstva bila zaman. Tu in tam v odmorih je bilo življenje še dovolj znosno in vojaki so se zlasti zabavali z opicami, ki jih je bilo povsod zadosti in so jih nekateri imeli pri sebi ter so se hitro udomačili. Pod poveljstvom generalov Baldi sere in De Cristofola so Italijani takrat osvojili 18 krajev in povsod razvili zmagovite trikolore. Prodrali so od Masaeue proti Adui in zmage so bile lepe. Le v kraju Dogalino so bile italijanske čete zahrbito napadene. Tu je od 500 mož ostalo samo 42 živih med njimi naš Ivan Barej.

Tudi sin našega zagorskega veterana iz kuša usodo vojevanja v Abesiniji. Milče mu je ime in se je rodil v Zagorju, vendar je odslužil vojaščino v Italiji in je nato kot prostovoljec odšel za vojnega delavca v Abesinijo. Domov poroča, da zasluži do 80 Din v našem denarju na dan in če pojde vse po sreči, si bo lahko prihranil majhno premoženje, ker imajo hrano prav ceneno.

Pustolovščine po receptu Petra Bauka

Kdo je bil drzni slepar v obmejnem srezu?

Rakeh, 27. septembra. O velikih pustolovščinah Mostarčana Petra Bauka, ki so ga prijeli v Konjcah in ki sedaj čepi v celjskih sodnih zaporih vlada tudi na zapadni meji veliko zanimanje ter se vesti o njem zbudile precejšnje senzacije. Naše obmejne kraje so znani leni kar poplaval razni beograjski agenti, ki so ponujali občinam, korporacijam, društvom in raznim podjetjem najrazličnejše slike, knjige in druge primerne izdaje o zgodovini naše kraljevine. Nekateri agencije iz Beograda so se bahali s prav visokimi priporočili, izdajali so se za ugledne uradnike in pritskali na ljudi, da so naročili slike, kipe in knjige. Seveda so od podjetij zahtevali horendne vsote. Podjetja so se deloma uklonila, naročila so za manjše zneške, druga pa so odstela tudi po par jurjev. Ni izključeno, da je pustolovec Bauk lovil naročnike tudi po naših občinah in krajih. Gotovo je nastopal pod več napačnimi imeni.

V neki obmejni občini bodo dobro pomnili kekega agenta iz Beograda, ki je prišel pod zvanečim imenom, bahajoč se povsod z najboljšimi priporočili raznih ministrov, banov in sreskih načelnikov. Izdal je se za zastopnika nekega beograjskega »Društva za kulturni in privrednu akcijo«.

Lansko jesen je ta gospod obredel vse obmejne občine. Z avtomobilom je krizaril od vasi do vasi, od župana do župana, od šole do šole, od podjetij do podjetij in od odličnih osebnosti do bogatih mož. Napravil je s slikami dobre kupčije. Nekoč je privozil v veseli družbi v večjo obmejno občino pod Snežnikom najprej e je ustavil na orožniški postaji in zahteval, naj komandir pošlje kakega orožnika po župana, ki stanejo v stranski vasi izven sedeža občinske pisarne. Orožnik, ki je prišel šele iz naporeno nočne službe, je moral na kolo ter od dirjati v pol ure oddaljeno vas po župana in ga je obvestil:

»Gospod župan! Iz Beograda je prišel visok uradni ministristva notranjih poslov, da revidira vašo občino. Pojdite takoj in počakajte gospoda v občinski pisarni. Krenila sta na pot. Županu je šumelo po glavi, vprašal se je:

»Kakšna revizija? Sai je vse v redu! Mogoče bo revizija mobilizacijskih epsov. Tudi to je v redu!

Sredi potoja jima je privozil nasproti lep avto. Za šoferjem sta sedela elegantni civilisti in orožnik Civilist je župana povabil v avto in velel, naj nadaljuje šofer vožnjo proti županovemu domu, kjer je tudi restavracija. Civilist in župan sta sedla k eni

mizi, orožnik in šofer k drugi. Tu se je civilist razkril, da ni revizor iz ministristva notranjih del, marveč potnik tega in tega društva, ki prodaja kraljeve in druge slike. Pokazal mu je visoka priporočila in tudi dopis sreskega načelnika. Agent je na župana pritiskal in pritskal tako, da je župan kljub elabi občinski blagajni naročil 3 slike. Pozneje se je župan pritožil pri sreskem načelniku, v kakšne prvatne posle se porablja orožništvo. Toda namesto lažnega revizorja je prišel v kriminalni župan sam, češ da se je kritični dan žaljivo izražal o orožništvu. Agentu zdaj iščejo povsod, da bi prišel k sodišču v Ljubljano kot priča. Beograjska policija je odgovorila, da je elegantni revizor neznanega bivališča. Afera o pustolovcu še zdaj ob letu ni likvidirana pred ljubljanskim okrožnim sodščem. In pravkar hočejo ugotoviti, ali ni tudi te pustolovščine izvršil Mostarčan Peter Bauk.

Celjani v počaščenju Mira Černigoja

Celje, 27. septembra. Kako je bil pokojni Miro Černigoj priljubljen, je pokazala številna udeležba na

komemoraciji, ki jo je priredila celjska Soča 26. t. m. zvečer v Narodnem domu.

ERASMIK

TOALETNA MILA IN PREPARATI

Vaše zobe
boste obnavljali z
ERASMIK
MILOM IN PASTO
ZA ZOBE

Za ugodno
branje uporabljajte
ERASMIK
MILO ZA
BRITJE

Društveni prostor je bil nabito poln Sočanov, pokojnikovih prijateljev, akademikov.

Komemoraciji se je udeležil tudi naš vneti zagovornik naših zaslužnih bratov g. gladni svetnik Emilijan Lilek. Poslovodni podpredsednik g. Saksida se je toplo spominjal prerano umrlega Černigoja. Akademik g. Žuržič je v lepih, izbranih besedah opisal vsestransko, izredno marljivo in plodonosno delovanje pokojnikovo pri Sokolu, v dijaških vrstah in pri »Soč«, kjer je s posebno vneto deloval na ideji za osvobojenje naših bednih bratov. Priporočal je vzornega in vzglednega pokojnega Černigoja za trajen epomin in posnemanje.

Za g. Žuržičem je govoril odbornik »Soč« ter predstavil Černigoja kot izredno vnetega in ognjevitvega Slovenca in Jugoslovna — z dušo in telesom vdanega domovini, ki nujno potrebuje vztrajnega dela zato, da s obvaruje in ohrani. Poudaril je, da njegov spomin najbolj počastimo, ako bomo z isto vneto delovali za tiste vzvišene ideale, za katere se je Černigoj žrtvoval. Pozival je mladino, posebno akademike, naj primejo za delo tam, kjer je Černigoj prenehal, kajti samo premišljeno delo z jekleno vztrajnostjo more rešiti naša težka vprašanja. S tem se blagemu pokojniku najlepše oddolžimo.

PRI ZAPRTJU IN MOTNJAH V PREBAVI

vzeti zjutraj na prazen želodec čašo

prirodne **Franz Josefove** grenčice

Registrirano od ministristva za soc. politiko in nar. zdravje S. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Likovne umetnice razstavljajo v Zagrebu

V zagrebškem Umetnostnem paviljonu je bila otvorjena razstava Kluba likovnih umetnic. Dvadeset umetnic razstavlja skoraj 170 najnovejših del, po večini slik v olju, grafike in nekaj plastike. Med umetnicami so tudi tri Slovenke: ga Mara

vi pa je kritika opazila zlasti njene zanimive risbe, posebej še kompozicija »De-klica«.

Največ uspeha pa ima na tej razstavi ga Božena Ruzić-Vilharjeva s svojih sedem slik v olju. Posebno ugaja njen ležeči

Kralj-Jerajeva, Elda Piščančeva in Anica Županec-Sodnikova, vse tri iz Ljubljane. Po priznanju kritike so pokazale posebno slovensko noto, ki jo obiskovalec razstave takoj opazi. Posebno ugaja olje ga Županec-Sodnikove »Opkarike«, pri ge. Kralje-

ženski »akte in krajinski motiv »Brajdice« (Sušek), ki ga prinašamo v reprodukciji. Vsekako je ta razstava najboljša tmed dosedanjih razstav kluba likovnih umetnic v Zagrebu.

Borba za zapuščino dr. Pupina

Učenjakova hči nasprotuje oporoki izpred 20 let

Skoraj vse dedščine iz Amerike imajo burno zgodovino. Kakor vse kaže, se jim bo sedaj pridružila tudi zapuščina našega slavnega rojaka dr. Pupina. Newyorški listi v zadnjih dneh obirno pišejo o njej, ker se z njo bavi že sodišče.

Pred 20 leti je prof. dr. Mihajlo Pupin napisal svojo oporoko. Največji del svoje imovine je določil kolumbijski univerzi, kjer je deloval, in raznim prosvetnim ustanovam v svoji stari domovini. Proti tej oporoki je sedaj nastopila njegova hči, gospa Smith. Ako bi obveljala dr. Pupinova oporoka, napisana pred 20 leti, bi dobila gospa Smith sa-

mo 50.000 dolarjev. Ako pa oporoka ne bo obveljala in bo sodišče proglasilo, da je dr. Pupin umrl brez pravilne oporoke, bo dobila gospa Smith preko milijon dolarjev.

Z oporoko pa je takole: Pred 20 leti je bila res napisana in jo ima v rokah sodnija v enem samem izvodu. Predpisi o oporokah pa zahtevajo, da mora biti oporoka pisana v dveh izvodih. Sedaj iščejo drugi izvod dr. Pupinove oporoke in, če ga ne najdejo, oporoka po zakonu ne bo veljavna ter se bo sodišče postavilo na stališče, da je dr. Pupin umrl brez oporoke.

Pravni zastopnik Pupinove hčeri je prepričan, da bo oporoka, napisana pred 20 leti, proglašena za neveljavno. Zaslislal je namreč nekdanjo gospodinjko pokojnega učenjaka, ki zatrjuje, da je bil do leta 1933 drugi izvod oporoke shranjen v nekem predalu. V začetku leta 1933 pa je stari profesor naročil svoji gospodinjki, naj sežge vse spise, ki so bili v dotičnem predalu. Gospodinja je prepričana, da je tedaj zgorel tudi drugi izvod oporoke. Gospa Smith, njen mož in nekdanji tajnik dr. Pupina, Jovan Kajganović pa zatrjujejo, da jim je dr. Pupin še tedaj, ko je bil že na smrt bolan, pravil, da še ni napravil oporoke. Tudi naš konzul v New Yorku g. Jankovič je potrdil pred sodiščem, da je prepričan, da dr. Pupin sploh ni imel oporoke.

KINO SLOGA

Antlanski Dvor — Telef. 27-30

Premiera sijajne burke

Če žene stavkajo...

Ehestreik — 2 uri smeja

Trude Marlen — Paul Richter

Odmore iz opere »Dijak prosjak«

in najnovejši zvočni tednik kot dopolnilo.

Danes ob 16., 19.15 in 21.15, jutri (v nedeljo) ob 15., 17., 19. in 21. uri.

MATINEJA: danes ob 14.15 in jutri ob 10.30. Enotne cene za osebo 4.50 Din na vseh prostorih.

NEKOČ JE BIL LEP VALČEK

Leharjeva opereta z Marto Eggerth

in Paulom Hörbigerjem.

Domače vesti

* Izpremembe v naši vojski. Imenovani so: za vršila dolžnosti komandanta pehote dravske divizijske oblasti polkovnik Milutin Milenković, doslej predsednik stalne izpitne komisije, za komandanta artiljerije v štabu II. armijske oblasti artiljerijski brigadni general Antonije Pečič, doslej komandant artiljerije dravske divizijske oblasti, za vršila dolžnosti komandanta artiljerije dravske divizijske oblasti polkovnik Miloje Popadić, doslej komandant artiljerijske podčastniške šole, za vršila dolžnosti šefa I. odelka informacijskega oddelka glavnega generalštaba inženjerski polkovnik za generalštabne posle Anton Parte, za vršila dolžnosti pomočnika 4. pešpolka polkovnik Dragoljub Stojanović, doslej na službi celjskega vojnega okruža, za vršila dolžnosti komandanta 40. pešpolka »Triglavskega« podpolkovnik Mihajlo Bakić, doslej na službi v komandi ljubljanskega vojnega okruža, za vršila dolžnosti pomočnika komandanta ljubljanskega vojnega okruža polkovnik Branko Pogačnik, doslej na službi v vojni delegaciji pri železniški direkciji v Ljubljani, za vršila dolžnosti komandanta celjskega okruža podpolkovnik Ljudevit Jančič, doslej pomočnik komandanta sornoborskega vojnega okruža, za vršila dolžnosti komandanta 6. konjeniškega polka podpolkovnik Tonči Kokalj, doslej pomočnik komandanta 1. konjeniškega polka in za vršila dolžnosti komandanta polka za zvezo inženjerski podpolkovnik Franjo Kapič, doslej pomočnik komandanta istega polka.

* Petnajstletnica koroskega plebiscita. Koroski deželni zbor je na svojem zadnjem zasedanju sklenil, naj deželna vlada in domovinska fronta skrbita za dostojno proslavo 15-letnice plebiscita. Predvidenih je več proslav, tako v Celovcu, Velikoveni, Kamnu pri Vetrinju in še po nekaterih drugih krajih. Zanjdi »Koroski Slovenec« meni, da je pri odločitvi spominskih proslav deželni zbor nedvomno vodila želja svojih 15-letnic glasovanja prispelava svoj delež k mirnemu sožitju obeh narodov v deželi. Izraža tudi upanje, da prireditelji teh proslav ne bodo v interesu dežele in države dopustili nobene žalitve narodne in domovinske časti koroskih Slovencev. Beležka je zaključena z naslednjimi besedami: Medsebojno spoštovanje obeh narodov - sosedov, nemškega in slovenskega, se nam zdaj najdragocenejše darilo dežele ob 15 letnici glasovanja.

* Smrt zaslužnega šolnika in rodoljuba. V Pazinu v Istri je umrl vpokojeni pokrajinski šolski nadzornik in prvi ravnatelj bivše hrvaške gimnazije v Pazinu prof. Fran Matejčič, star 85 let. Svojo profesorско službo je pokojnik začel na učiteljsko v Kopru ter odgledal tam več generacij narodnih vzgojiteljev. To učiteljsko, na katerem je deloval tudi zaslužni rodoljub Spinič, je imelo od leta 1875 hrvaške, slovenske in italijanske oddelke. Pozneje pa so se iz tega učiteljske razvile tri polne preparandije in sicer hrvaška v Kastvu, slovenska v Gorici in italijanska v Kopru. Ko so narodni voditelji po dolgi borbi izbojevali ustanovitve prve hrvaške srednje šole v Istri, je postal prof. Matejčič v Pazinu njen ravnatelj. Ko je prevzel službo pokrajinskega šolskega nadzornika, je bil njegov naslednik na ravnateljskem mestu gimnazije v Pazinu Slovenec, Ivan Kos, ki je vodil zavod do italijanske okupacije. Smrt profesorja Matejčiča predstavlja za Istro veliko izgubo. Mož je bil zdanj predstavniki stare garde intelektualcev, ki se je popolnoma posvetila narodu.

* Novi grobovi. V Središču ob Dravi je umrl v čestiti starosti gospod Matija Vazgazon, posestnik. Za njim žaluje družine z vnuki in pravnuki. Pogreb ugodnega moža bo danes ob 16. — V Višnji Gori je umrla gospa Marija Zupančičeva, vdova po gostilničarju in posestniku. K večnemu počitku jo bodo spremili jutri ob 9. — V Ljubljani je umrla gospa Marija Skendrova, vdova po pisarniku južne železnice. Pogreb bo jutri ob 16. izpred mrtvašnice na Vidovdanski cesti 9. Pokojnim blaž spomin, žalujočim naše tekreno sožalje!

* Nacionalna ura radia. Danes je bilo na dnevnem redu predavanje profesorja Baša o geopolitičnem položaju Maribora. Ker pa je predavatelj zadrtan, bo predaval dr. B. Bohinjec o vplivih plač in stanovanj na širjenje tuberkuloze.

* Obcestni nasadi po Slovenji. Kmetijski oddelek banke uprave je pokrenil akcijo, da se nasade ob banovinskih in drugih cestah razna sadna drevesa, zlasti jablane in hruske. Od raznih vrst se bodo ob cestah nasajali zlasti bobovci in carjeviči, od hrusk pa tepke ter visoka in koroska močvina. Kmetijskemu oddelku bo v ta namen nakazano primeren kredit.

* Beograjsko vseučilišče bo imelo v zimskem semestru preko 9.000 slušateljev. Rektor dr. Corović je izjavil časopisnim poročevalcem, da bodo nekateri laboratoriji prenapolnjeni zaradi velikega navala slušateljev, najtežji problem pa predstavlja prehrana dijakov. V dijaškem domu bo našla zavetje komaj ena osmina dijakov in tudi vsa privatna dobrodelna društva ne bodo mogla pomagati v izdatni meri revnemu dijaštvu. V zaključnem semestru je šlo beograjsko vseučilišče 8.300 slušateljev.

* Osmo potovanje parnika »Kraljica Marija«. Parnik »Kraljica Marija«, ki zaključuje sedaj svoje sedmo potovanje, bo 1. oktobra odpeljal na 14 dnevno potovanje, potem pa bo prevzel progo parnika »Princeza Olga« iz Trsta preko Splita do Pireja in Aleksandrije. Parnik bo opravljal službo na tej progi do 31. oktobra, potem pa bo snet prevzel svojo redno progo v Grčijo. Palestino in Egipt. Parnik »Princesa Olga« bo ves oktober ostal v doku zaradi čiščenja.

* Gorenjski rejci malih živali pripravljajo svojo prvo razstavo malih živali. Vršila se bo v okviru obrtniškega tedna v prostorih Majdčičevega mlina v Kranju v času od 29. septembra do 7. oktobra. Veliko zanimanje vlada širom Gorenjske za prvo razstavo gorenjskih malih živali. Razstavalne bodo ovce, koze, kuce, vsi vrsti perutnine pa tudi oslička ne bo manjkalo. Seveda, tudi zastopniki raznih vrst psov in mačk bo-

do poleg srebrnih lisic, bobrov in morskih prašičkov. V plitkem oddelku pa bo žvrgojenja krasnih eksotičnih ptic, da bodo ljubitelji res imeli priliko obdivovati kraljice v vseh barvah in velikostih. Gorenjski rejci vneto sodelujejo na pripravah za to razstavo, ki naj pokaže uspehe njihovega udejstvovanja.

* Jubilej gospodarske šole v Križevcih. Danes bo začetek jubilejnih slavnosti 75-letnice gospodarske šole v Križevcih, ki spada med najstarejša gospodarska učilišča vsega Balkana. Z jubilejno svečanostjo je združen kongres učiteljev vseh naših gospodarskih šol. Med slavnostjo bodo, kakor znano, odkrili in posvetili tu di spomenik zaslužnemu profesorju križevske gospodarske šole dr. Bohutinskemu. Lepe slavnosti se bo udeležilo tudi več Bolgarov, ki so se nekdanj šolali na gospodarski šoli v Križevcih, ki je bila pred nica naše gospodarske fakultete.

* Kdo bo plačal voljno pesem bivšega ministra Vujića? Urednik madžarskega lista »Tikler« v Petrogradu, Evgen Laslo je vložil pri beograjskem sreskem sodišču tožbo proti bivšemu prometnemu ministru Vujiću. V tožbi navaja, da je bila po želji bivšega ministra Vujića v listu med agitacijo za petomajke volitve objavljena madžarska pesem, ki je poveljevala g. Vujiću, kandidata za petrogradski sres. Pozneje je g. minister naročil, naj se tieta pesem oddisne v 20.000 izvodih, kar je bilo seveda takoj storjeno. Minister Vujić je letake poslal sreskemu načelniku in bivšemu občinskemu predsedniku, da jih razdelita volilecem. Ko so bile volitve končane, je ured. Laslo osebno izročil g. ministru račun, ki se je glasil na 2.000 Din. Računa pa gospod minister ni hotel poravnati, češ, da število letakov ni odgovarjalo naročilu. Ker so bili tudi poznejši opomini brezuspešni, je g. Laslo sedaj vložil tožbo zaradi neporavnane agitacijske himne.

* Hercegovski sadilec tobaka so zborovali v Mostarju ter sprejeli obširno resolucijo, ki zahteva v prvi vrsti, naj bi monopolna uprava zvišala odkupnino tobaka na povprečno 23 Din za kg. S tobakom kulturo se Hercegovina bavi že od pametnih let in ker je tobak njen glavni pridelek, bi se morale tudi odkupnine urediti tako, da bi bila prebivalstvu, ki šteje okrog 300.000 glav, dana eksistenčna možnost. Odkupnine tobaka pa so zelo različne in večkrat sadilci v pravem pomenu besede nimajo ničesar za svoj trud. Leta 1923 so znašale odkupnine tobaka 132 milijonov, lani pa je vsa Hercegovina prejela za tobak samo 13 milijonov brut. Pridelek tobaka je odvisen tudi od vremenskih razmer in se to pri odkupni prav nič ne vpoštevajo. Sadilci zahtevajo, naj monopolna uprava odredi za odkupnino ceno, ki bi odgovarjala ceni tobaka, prodanega na inozemskih tržnicah. Ta cena znaša po 31 do 46 Din za kg in, če se odračunajo stroški ter 20 odstotni dobiček, monopolna uprava še vedno lahko plača sadilecem najmanj 23 Din za kg, ker itak v notranjosti države prodaja hercegovski tobak po 200 Din za kg.

* Malega Abesinca je te dni sprejela Senta med svoje prebivalce. To je 5-letni sin bančnega uradnika Fagare iz Addis Abebe. Njegov oče se je že pred 11 leti iz Madžarske izselil v Abesinijo, kjer se je poročil z domačinko. Iz tega zakona je mali Zoltan, ki je sedaj v Senti. Mati njegova je umrla že pred nekaj leti in je dečko dobil maečo, ki pa ni Abesinca, temveč Rumunka. Bančni uradnik Fagaro si je pridobil abesinsko državljanstvo in je njegov sin Zoltan po državljanstvu in še bolj po svoji materi prišten Abesinec. V Sento je prišel zaradi tega, ker so dobili vsi v Abesiniji živčev. Evropski poziv od abesinske vlade, naj izselijo svoje žene in otroke zaradi vojne nevarnosti iz dežele. Fagaro je poslal svojega sina v spremstvu svoje druge žene, ki je ostala v Rumuniji, v Sento, kjer ima sorodnike. Deček je zelo živahen, govori pa abesinski in francoski. Njegov varuh se ga vpišali v otroški vrtec, da bi se naučil erbohrvaščine.

KNEZ VORONCOV

* Avtobusni izlet Benetke-Padua ob 12. do 14. oktobra, 390 Din Logarska dolina 29. t.m. 95 Din. Prijave sprejema Putnik, Ljubljana, za nebotičnikom.

* Izlet v München na oktoberko razstavo organizira Putnik v Ljubljani v č. su od 2. do 6. oktobra. Cena tega petdnevnega izleta, t. j. železniška vožnja in vsa oskrba, je v III. raz. 975 Din, v II. raz. 1.465 Din. Zadnji rok prijave danes do 12. ure.

* Vesel večer v Kamniku prirede člani Narodnega gledališča iz Ljubljane danes ob 20.30 v dvorani Narodne čitalnice pod geslom: Vse za smeh in kratek čas. Predprodaja Skala.

* Kmetje so linčali kokošjega tatu. V Stefanu v Medmurju so vaščani že dolgočas z vsa vno zasledovali tatu, ki jim je ukradel okrog 2.000 kokoši in druge perutnine. Mesece in mesece so morali imeti kmetje svojo perutnino ponoči v izbah, ker nobene druge zgradbe pred tatovi ni bilo varne. Vaščani so ponoči tudi strazili in šele te dni se jim je posrečilo, da so tatu zalotili pri kraji. V vreči je imel še sedem zadavljenih kur in še utekel bi jim bil, če se ne bi bil zapletel med koruzo na okoliški njivi. Ko pa je padel, so razjarjeni vaščani tako udrihali z gorjachi po njem, da je bil že mrtev, ko so prispeli orožniki. Okrutnega linčanja se je udeležilo okrog 60 kmetov, ki so jih orožniki sedaj ovadili sodišču.

* Zaključek velikega razbojniškega procesa. Okrožno sodišče v Jagodini je razglasilo sodbo v procesu proti 37 članek razbojniški tolpi, ki je dolgo časa strahovala sumadinske okraje. Razprava je zaradi množestvenih prič trajala nekaj tednov in ni mogla dovolj posvetiti v organizacijo nevarne razbojniške tolpe. Vsi obtoženci so dosledno tajili vse, kar je navajala obtožnica, množestvenile žrtve razbojnikov pa tudi niso mogle točno ugotoviti, kdo izmed obtožencev jih je izpotal in trpinčil. Razbojniki so bili navadno maskirani, in kakor so mnoge priče trdile, so znali svoje žrtve tako ustahovati,

ELITNI KINO MATICA
Telefon 2124
Danes in naslednje dni dan smeha.
Slavna komika VOSKOVEC in WERICH v slajni farsli
H O - R U K
Ne zamudite filma. Vi morate videti to delo.
Predstave ob 4., 7., in 9 1/2 uri. Predprodaja od 11. do pol 13. ure.

da se pozneje eploh niso mogli natančno spominjati, kako je zločinsko dejanje poteklo. Mnoge žrtve predrznih roparjev so na razpravi trdile, da jim je kar mrknilo, ko so jih razbojniki tolkli s puškinih kopiti in gorjachi in da se je za njih tudi najlepša mesečina izpremenila v »pomrčinco«. Zaradi pomanjkanja dokazov je sodišče 21 obtožencev oprostil, ostali pa so bili obsojeni na robijo, štirje celo na do smrti.

Iz Ljubljane

* Dobrodelna tombola mestne občine ljubljanske se radi tehničnih ovir ne bo vršila v nedeljo 29. t. m., temveč je prestavljena na nedeljo dne 13. oktobra na Kongresnem trgu. V primeru slabega vremena se bo vršila na Taboru v Sokolskem domu. Ura pričetka se pravčasno naznani. Vse razpevalce tombolskih srečk prosimo, da nerazprodane srečke še nadalje obdržijo in nadalje razpevajo. Ljubljanske občane pa ponovno prosimo, da pridno kupujejo srečke, katerih je bilo doslej razprodanih šele prav majhna količina. Vsak naj se spomni, da se bliža zima in da postaja potreba revne šolske mladine po topli obleki in obutvi vsak dan večja in odpomoč nujnejša!

* Akademski slikar Fran Klemenčič se je nastanil že pred tedni ob Bohinjskem jezeru in je dovršil več umetnin, ki jim je vzel za vsebino jezero samo in planine s planšarskimi kočami. Več teh umetnin, ki razodevajo umetnika z velikim notranjim ognjem in zaverovanostjo v poklic, je zdaj razstavljal v umetniškem salonu pri g. Kosu. Iz zadnje kolekcije slik je kupil te dni Nj. Vis. knez namestnik Pavle eno najlepših »Bohinjsko jezero« s pogledom na cerkev.

* Lepo vreme. Vremenski preroki, ki so napovedovali, da bo september lep in sončen, so imeli prav, saj smo imeli v septembru razmeroma prav malo dežja. Predvčerajšnjim je najprej rosilo, ponoči pa je bilo kakor iz škafa. A že v četrtek zjutraj je potegnil močan sever, ki je razgnal oblake. Včeraj zjutraj se je našla Ljubljana v objemu goste megle, ki je znanilka lepega vremena. Res se je opoldne popolnoma zjasnilo in dobili smo krasen jesenski dan, da si želimo še mnogo takih. Sonce bo zdaj zlasti še koristilo vinogradom. Grozdje na ljubljanskem trgu je večji del zelo, zelo sladko.

* Seznami davčnih zavezancev o pridobitni zdravnikov, zobozdravnikov in dentistov so razgrnjeni interesantom na vpogled v mestnem odpravnstvu soba št. 48. Mestni trg št. 27./III. med uradnimi urami od 8. do 14. ure od 27. t.m. do višeteja 4. oktobra.

* Znanstveno predavanje. Pod okriljem Muzejskega društva v Ljubljani bo predaval v ponedeljek 30. t.m. ob 6. zvečer v zbornici dvorani univerze krajja Aleksandra I. (Kongresni trg) g. tajni svetnik Ernst Kornemann, sloviti profesor za zgodovino starega sveta na univerzi v Vratislavi, Naslov njegovega predavanja je »Makedonski problem v etarem veku«. Vstop prost, ljubitelji zgodovine so vabljeni.

* Umetnostno zgodovinsko društvo priredi v torek 1. oktobra ob 1. popoldne izlet v Velesovo (krasna cerkev, slike, Koemser-Schmid, Metzingerja, Sayerja, 700 let star km. B.) Avtobus na Kongresnem trgu. Zglašiti se je treba v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu pri Hradeckega mostu in plačati 20 Din voznine do ponedeljka zvečer ob 5. Izlet ob vsakem vremenu. Vodil bo msgr. Viktor Steska. Prijatelji umetnosti so vabljeni.

* Klavirski večer Ivana Noča bo v petek 4. oktobra ob 20. v Filharmonični dvorani. To je prvi letošnji koncert odličnega našega pianista. Prinaša nam izrednega našega pianista. Izvajal bo Bacha, Beethovna, Chopina in Liszta. Prodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Maticе.

* Operna pevka prof. Jarmila Lily Gerbičeva, ki je absolvirala konzervatorij v Pragi z odliko, prične 1. oktobra s privatnim poukom. Poučuje klavir, solopetje, teorijo in deklamacijo od prvih začetkov do popolne izobrazbe. Šolnina nižja kakor v drugih glasbenih šolah. Pojasniti la in vpisovanja od 25. t.m. do nedelje 29. t.m. od četrta na 13. do četrta na 14. in od 17. do 18. v Čevljarski ulici 1/II.

* Zrtev kapi. Včeraj zjutraj je postal 59-letni vdovi po železničarju Mariji Skenderjevi na Karloški cesti 8. slabo in se je nezavestna zgrudila. Jeraničević so obvestili reševalno postajo, ko so pa prišli reševalci, je bila Skenderjeva že mrtva. Zadel jo je kap.

* Organizacija JNS za šentpeterski okraj vabi svoje člane in ostale čimšiljske nike iz Ljubljane, da se udeležijo pogreba tovariša Rudolfa Esta danes ob 16. z Jeličeve ceste 10.

* Kinematografi obveščajo javnost. Da bo več zabave, priredi zvočni kino Ideal jutrišnji nedeljo ob pol 11. matinejo, pri kateri se bo predvajal vesel film »Dele karnizije«. Glavno vlogo igra ljubka Lucija Englišcheva. Vstopnina 3.50 Din. Zaradi velikega navala k predstavi ZKD naj si blagovolijo cenjenci obiskovalci za film Remo-Satan »Vražji tiger« kupiti vstopnice že v predprodaji. Današnja predstava bo točno ob pol 15. Predprodaja vstopnic od 11. do pol 13. ure. Večeročec-Werich slavna češka komika, nastopita danes v Elitnem kinu Maticе v filmu »Ho-Ruk« Občinstvo naj ne opusti te sijajne glasbene komedije! Predprodaja vstopnic od 11. do pol 13. ure.

* Steg planink kraljice Alenčice ima redno letno skupščino v nedeljo 29. t.m. ob 10. v mali dvorani hotela Union. Za člane udeležba obvezna. Starši in prijatelji skautizma so vabljeni.

* Električna kuhinja in konzerviranje sadja v električnem štedilniku bo danes ob 16. na Bregu št. 8. Vstop prost.

* Ribji trg je bil včeraj obilno založen, kakor že dolgo ne. Tudi sladkovodnih rib je bilo precej. Iz Siska je dobila trdka Ogričnica blizu 100 kg savskih ščuk in jih na trgu prodajala za reklamo po 10 Din kg, ko so drugače po 16 do 24 Din. Danes bodo zopet na trgu sveže ščuke iz Siska po 10 Din kg, kakor tudi moreke ribe. Cene morskim ribam so v splošnem neizpremenjene.

V četrtek je bil na Jadranu spet bogat rib-j lov.

* Plesalke, plesalci! Otvoritev plesnih vaj Jugoslovanskega naprednega akademskoga društva »Jadranc« bo v četrtek 3. oktobra ob 8. zvečer v veliki dvorani Kazine. Igral bo priznani in priljubljeni »Ronny«-jazz. Za zabavo in kratek čas bo preskrbljeno.

* Razne nezgode. Včeraj dopoldne se je na trimostvoju hudo ponesrečila delavka tobačne tovarne v pokroju Terezija Jankovičeva, stanujoča v Trnovski ulici 24. Na stopnicah ji je spodrsnilo in je padla tako nerodno, da si je razbila ušnice. Reševalci so jo prepeljali v bolnišnico. Tja so dovedli tudi 10-letnega kovačevega sina Marjana Suhadolnika iz Rožne doline ceste 11/48, ki za je konj tako udaril v glavo, da mu je prebil lobanjo nad levim očesom.

* Preiskava proti pustolovcu Vodopivcu. Pri okrožnem sodišču se nadaljuje preiskava proti mednarodnemu pustolovcu Rudolfu Vodopivcu. Doslej sta podana samo dva primera goljufije. Iz inozemstva sodeče se ni prejelo nikakih poročil in ovadob o sleparijah, ki jih je zagrešil Vodopivec zlasti na Češkoslovaškem in baje tudi na Dunaju. Iz Avstrije je prišla samo ovadba v zadevi Lovrenca Kravine, tesarskega mojstra v St. Lenartu, okraj Beljak, katerega je Vodopivec kot inž. Nikola Meštrović ocaignjal za 760 šilingov.

* Nova kokainska afera. Pred ljubljanskim okrožnim sodiščem se razpleta zanimiva civilna pravda, katere predmet tvori špekulacija s kokainom. Neki gospod je požel kokain in dobavitelj so mu ga obljubili. Res so mu dobavili okoli 1/2 kg kokaina za 12.000 Din. Izkazalo pa se je, da je bilo več moke kakor kokaina. Zdej se pravdajo dobavitelj in oškodovanci za plačilo odnosno povračilo kupnine. Drug drugemu groze, da ovadijo zadevo policiji, ki pa je seveda o zadevi že dosti bolj poučena, kakor si gospodje to mislijo.

* Alžirski cigani izgnani iz države. Ljubljanska odgonska postaja je včeraj spremila iz Ljubljane do Rakeka pestro cigansko družbo, 25 afriških ciganov iz Alžirja, ki tvorijo 4 družine, med katerimi je 5 moških, 6 odraslih žensk in 14 cigančkov v etarosti od 1 do 18 let. Ta ciganska družba je jadralsa s svojimi šatori po Grčiji, Bolgariji in Rumuniji ter je naposled prišla v Jugoslavijo. V Nšu so alžirske cigane prijeli in jih po odgonu namenili v Italijo in v Alžir. Iz Niša so odpotovali 21. t.m. Ciganom je železniška uprava dala poseben vagon, kamor so spravili tudi vso ropotijo in šotore.

Iz Maribora

* Predstavnika britanske vlade g. Kennetha Johnstona sta v četrtek popoldne pozdravila na kolodvoru v imenu, Angleškega kluba dr. J. Kotnik in dr. Rapotec. Visoki gost si je ogledal študijsko knjižnico, muzej in druge mestne zanimivosti, zvečer pa je bil pri Orlu prijateljski večer, na katerem je odlični gost spregovoril nekaj pohvalnih besed o našem delovanju za jugoslovensko britansko zblizljanje. Včeraj zjutraj je odpotoval preko Ljubljane v Karlovec.

* Sina prvoboritelja tržaških Slovencev I. Nabergoja, upokojenega carinskega revizorja Ljudomila Nabergoja, so ob velikem spremstvu pokopali v četrtek popoldne na mestnem pokopališču. Pevsko društvu »Jadranc« mu je v poslednje slovo zapelo nagrobnice.

* Nacionalno krilo Društva jugoslov. akademikov v Mariboru je nedavno izstopilo iz društva in snuje lasten klub nacionalnih akademikov.

* 50 centov arhivalji je pridobil prof. Baš za tukajšnji banov. arhiv. Gre za podžupanjske spise in municipijske listine iz Sombotelja, ki se tičejo našega Prekmurja, potem razne administrativne dokumente in šolske spise iz leta 1895 do 1918.

* Kakor pravi Puff v svoji zgodovini Maribora se je nahajala v bližini severnih grajskih vrat grajska ledenica. Na to se opirajoče je arhivar prof. Baš k odkritemu tlaku pri gradnji pravoslavne cerkve včeraj dognal, da ne gre pri tem za rimsko cestišče, marveč za to grajsko hladilnico iz sredine 19. stoletja. Vse hladilnice iz te dobe so se nahajale 6 do 7 m pod zemljo. Tudi ni material rimski, tako, da je domneva glede rimskega cestišča izključena.

* Smrt odličnega vzgojitelja. V splošni bolnišnici je umrl v starosti 71 let upokojeni šolski upravitelj Franc Vabič. Vzornemu vzgojitelju in blagemu možu trajen spomin, žalujočim iskreno sožalje!

* Modernizirani mariborski oder. Razen krožnega odra je oskrbe gledališko vodstvo za letošnjo sezono tudi novo rampo in ureditev električne razsvetljave po vzorcu največjih odrov. Ob robu odra bo do mesta samih žarnic barvasta stekla pred močnimi žarnicami, tako da bo pogled na oder prav prijeten. Tudi so se nabavili novi reflektorji.

* Kakor oreh debela toča je oklestila v četrtek popoldne okoli 16. vinograde okoli Ljutomera, Kamenščaka, Svetnjaj, Ormoža, in Središča. Vinogradniki, ki so prišli včeraj v Maribor in sporočili to vest so čisto obupani.

* Iz davkarje. Razpored zgradinarne in davka na rente za leto 1935 je razgrnjen in davčnim zavezancem na upogled v času od 30. t.m. do 7. oktobra v sobi št. 15. pri tukajšnji davčni upravi.

* Društvo najemnikov stanovanj in poslovnih lokalov ima v nedeljo, 29. septembra ob pol 11. na verandi restavracije »Union« protestni shod proti pretirani najemninji.

* Najvišji dimnik v banovini je dimnik-kolos Hutterjeve tvornice. Včeraj so ga dogradili. Je visok 75 m in je zahteval eno človeško življenje.

* V železniške zapornice sta zavozila 23-letni sofer Josip Hržina iz Zagreba in 27-letni sofer Fran Galin iz Varaždana. Prvi je preložil zapornico s tovarnim avto-

Zvočni kino Ideal

Danes ob 4., 7. in 9 1/2 zvečer
godba, petje in zabava

ČAROBNI BAR

Največja glasbena revija sezone.
V nedeljo ob pol 11. matineja
»DETE GARNIZONA«
Vstopnina 3.50 Din.

mobikom pri Ormožu, drugi pa pri Središču. Zaradi tega sta se morala včeraj zagovarjati pred okrožnim sodiščem in sta bila obsojena na po 1 mesec strogega zapora.

* Indentiteta ugotovljena? K včerajšnjemu poročilu o naplavi trupla mlade ženske, ki jo je naplavila Drava pri Breznem, domneva policija, da gre najbrže za Kristino Podbrežnikovo iz Meže, staro 28 let, ki je že 16. t.m. odšla od doma in se odlej ni več vrnila.

* Ker je rejenko zabodel z nožem, je bil včeraj 63-letni tesar Gašper Zaverč iz Bresterne pred okrožnim sodiščem obsojen na 20 dni strogega zapora, pogojno na dve leti.

Iz Celja

* Jadranska Straža je v Celju ukinila svoje delovanje, ker je pet članov odbora, ki so javni nameščenci s tajnikom vred podalo ostavko. Odbor se je solidariziral z odstopivšimi odborniki in je ustavil do nadaljnjega vsako društveno delo ter zahteva od centralnega odbora, da stori vse potrebne korake, da se odstranijo ovire za uspešno delo celjskega in drugih odborov.

* Prijavite se za abonma v gledališču! Zaradi regulacij plač je zanimanje za letošnji gledališki abonma v Celju tako pustilo, da po dosedanjih prijavah in odpo-vedah ni izgleda na redno sezono in bodo morala ljubljanska gostovanja najbrže odpasti. Če se do razpisane roka 30. t. m. ne doseže zadostno število prijav, bo morala uprava mestnega gledališča preklicati gostovalno ponudbo ljubljanske drame in opere. Da se Veliko Celje izogne tej kulturni sramoti, poziva uprava gledališča vse interesente, da se brez odloga odločijo za vstop v krog gledaliških abonmentov in se prijavijo v knjigarni »Domovina« na Kralja Petra cesti.

* Strokovno obrtno-nadaljevalna šola. Učenci in učenke drugih in tretjih razredov naj se zberejo jutri ob 8. zjutraj na šolskem dvorišču. Pouk se bo pričel v torek. V gostinčarsko strokovno nadaljevalno šolo bo vpisovanje v torek od 14. do 15. v pisarni deške meščanske šole.

* Namesto venca na grob g. Frana Rebeuschega je poklonilo stalno omizje v hotelu »Pošta« mestnim revežem v ubožnici 550 Din. gg. Franc Pečuh in Rudolf Novak v Gaberju pa za odnotne uboge 150 Din.

* Pevsko društvo »Olika« prične spet z rednimi vajami v torek ob 20. Vaje bodo v Obretnem domu, kjer se tudi sprejemajo novi člani, ki imajo veselje do petja. Vendar je sprejemanje novih članov omejeno do 15. oktobra. Dolžnost vseh dosedanjih članov pevcev je, da se vaj v bodoče točno in redno udeležujejo.

* Kino Union. Danes ob 16.30 in 20.30 vefilim »V zlatih okovih« in zvočni tednik

Iz Kranja

* Razstava OUZD v Kranju. Okrožni urad za zavarovanje delavcev je priredil razstavo statističnih in drugih podatkov v Kranju. Je to prva razstava OUZD-a v gorenjski metropoli. Prirojena je predvsem lokalnim razmeram, to je območju ekspoziture OUZD-a v Kranju. Razstava daje pregled, kako je organizirana zdravniška služba našega socialnega zavarovanja na Gorenjskem. Nadalje nam razstava pove kakšne in kako velike podpore je bilo naše gorenjsko delavstvo deležno od socialnega zavarovanja. Paralelno s tem se prikazani tuji gotovi narodno-gospodarski in socialni problemi Gorenjske. Za krajevne razmere je določena osem lepih barvanh slik.

* Obrtna razstava. Kranjski obrtniki bodo v nedeljo 29. t. m. otvorili svojo tretjo razstavo, ki bo po obsegu daleč prekašala obe dosedajni. Tako to pestra, da bo vsak obiskovalec našel vse, kar želi. Podpirajmo domačo obrt, mora biti naše geslo in naša dolžnost.

Iz Tržiča

* Kino predvaja danes in jutri v nedeljo film »Obsojena da ljubik«, žurnal in »Miška Micky«.

Iz Trbovelj

* Vpisovanje v esperantski jezikovni tečaj za začetnike bo v nedeljo 29. t.m. od 8. do 12. dopoldne v šoli na Vodah. Pričetek rednega pouka pa v soboto 5. oktobra ob 18. istotam.

Z Jesenic

* Občinski odbor Rdečega križa na Jesenicah, bo priredil letošnji jesen bolničarski tečaj v bolnici Bratovske skladišnice. Moški in ženske, ki bi obiskovali ta tečaj, naj se javijo pri upravitelju narodne šole na Jesenicah. Tečaj bo trajal tri mesece po dve uri na teden. Obisk tečaja bo brezplačen. — Nužno!

* Kino Radio predvaja danes in jutri v nedeljo ob 8. zvečer (v nedeljo ob 3. popoldan) množično vee

Gospodarstvo

Bilanca Praštedione

Prva hrvatska štedionica je dobila, kakor znano, ob koncu maja t. l. odobreno odlaganje plačil za 6 let v smislu uredbe o zaščiti denarnih zavodov. Sedaj sklicu, je za soboto 12. oktobra 87. redno glavno skupščino ter objavlja v »Narodnih Novinah« svojo bilanco tako za leto 1933. kakor tudi za leto 1934. Ti dve bilanci sta zanimivi ne samo zaradi tega, ker sta očistični od vseh sumljivih terjatev, temveč tudi zaradi tega, ker kažejo, da zavod lepo napreduje na potu ozdravljenja.

Kakor je »Jutro« že poročalo, pri Praštedioni ni bilo treba zaradi razčiščenja bilance poseči po sanacijskih ukrepih, predvidenih v uredbi o zaščiti denarnih zavodov, in se zavodu zlasti ni bilo treba poslužiti možnosti znižanja glavnice in pretvarjanja hranilnih vlog v delniško glavnico oziroma v specialni rezervni fond. Po znatnih internih odpisih, izvršenih na podlagi tihih rezerv, ki jih je imel zavod, je valorizacija knjižne vrednosti nepremičnin od 164 na 250 milijonov Din omogočila še nadaljnje odpise v višini skoro 60 milijonov Din in je vrhu tega ostalo 25,5 milijona Din kot dodatna rezerva za kritje eventualnih škod pri bodočih realizacijah aktiv. Tako je Praštediona izvedla prečiščenje in ureditev svojega bilanca stanja brez posebnih žrtv od strani starih vlagateljev in upnikov, razen znižanja obrestne mere za stare terjatve na 2% letno za dobo odlaganja plačil. Uredba o zaščiti denarnih zavodov dovoljuje, kakor znano, odlaganje plačil le na podlagi pregleda dejanskega stanja zavoda, ki se vrši po posebni komisiji in na podlagi prečiščene bilance, kjer so odpisane vse izgube. Pri Praštedioni je rezultat komisije pregleda še poseben odbor pri trgovinskem ministru in so dana vsa jamstva za to, da je strogo izvedena ugotovitev zavodovega stanja. Praštediona je po izvršenem prečiščenju bilance ohranila nedotaknjeno glavnico v višini 75 milijonov Din, ki pa jo bo z izdajo 4% prvenstvenih delnic v smislu odloka trgovinskega ministarstva zvišala še za 50 milijonov s prostovoljno subskripcijo na račun starih terjatev nasproti zavodu.

Obe bilanci, tako bilanca za leto 1933. kakor tudi bilanca za leto 1934, kažejo znaten napredek v novem poslovanju. Tudi sredstva so v novem poslovanju že konec leta 1932. znašala 52 milijonov Din, naslednje leto 71 milijonov Din, v bilanci za leto 1934 pa že skoro 100 milijonov Din (letos so tuja sredstva v novem poslovanju narasla že na okrog 150 milijonov). V starem poslovanju pa so znašala hranilne vloge na knjižice in tekoče račune ob koncu lanskega leta 1270 milijonov Din nasproti 1326 milijonov ob koncu prejšnjega leta, 1469 milijonov ob koncu leta 1932., 1775 milijonov ob koncu leta 1931. in 1955 milijonov ob koncu leta 1930. V zadnjih štirih letih je torej Praštediona izplačala starim vlagateljem 685 milijonov Din ne glede na znatna izplačila ostalim upnikom. V precejšnji meri je zavodu tudi uspelo odplačati reeskomptne kredite pri Narodni banki, ki so bili že ob koncu leta 1933. reducirani na 339 milijonov Din, ob koncu lanskega leta pa na 296 milijonov.

Na aktivni strani bilance so značilna znatna gotovinska sredstva zavoda. V novem poslovanju je imel zavod ob koncu lanskega leta za 47,3 milijona Din razpoložljivih gotovinskih sredstev (gotovine in blagajniških zapisov Narodne banke), vrhu tega pa še v starem poslovanju 18,4 milijona Din, tako da je imel zavod ob koncu lanskega leta v starem in novem poslovanju skoro 67 milijonov razpoložljivih gotovinskih sredstev. V bilanci za leto 1933 je bila vsota teh gotovinskih sredstev še večja, namreč 77 milijonov (46 milijonov v novem poslovanju in 31 milijonov v starem poslovanju). Zmanjšanje gotovinskih sredstev v starem poslovanju v teku lanskega leta pa je pripisati predvsem okoliščinam, da je zavod odplačal Narodni banki 43 milijonov reeskomptnih kreditov, ker mu očitno ni kazalo brezplodno držati v blagajni gotovino in istočasno plačevati za ta denar Narodni banki visoke obresti.

V teku lanskega leta je Praštediona pričela tudi v večji meri dajati nova posojila iz sredstev novega poslovanja. Ta posojila v obliki menic in kratkoročnih posojil, so v lanskoletni bilanci narasla že na skoro 53 milijonov Din nasproti 22 milijonov v bilanci za leto 1933. in 6 milijonov v bilanci za leto 1932. V starem poslovanju pa so seveda dolžniki nazadovali. Menični portfelj se je skril na 465 milijonov (prejšnje leto 516), dolžniki po tekočih računih pa so nazadovali na 706 milijonov (prejšnje leto 735). Vrednostni papirji so vneseni z vsoto 268 milijonov, konzorcijski računi z vsoto 139 milijonov, posojila občanom in hipotekarna posojila pa z vsoto 147 milijonov. Skupna bilanca vsota je znašala za 31. december preteklega leta 2252 milijonov (prejšnje leto 2358 milijonov).

Glavnica je, kakor rečeno, ostala nespremenjena na višini 75 milijonov. Rezervni fond, ki je leta 1931 znašal 56,1 milijona Din, je bil v bilanci za leto 1932. reduciran na 30 milijonov, predvsem zaradi odpisa tečajnih izgub na vrednostnih papirjih. V bilanci za leto 1933 je ta rezervni fond spremenjen v rezervo za kritje škode in je povišan predvsem zaradi dotečajne zvezi z valorizacijo nepremičnin na 71,6 milijona; v bilanci za preteklo leto pa je ta fond za pokritje škode nekoliko nazadovao na 67,7 milijona Din in predstavlja pri tej višini prav znatno rezervo, ki je na razpolago za kritje vseh eventualnih škod in izgub, ki bi lahko še nastale. Poleg gornjih skoro 68 milijonov rezerv za kritje škode ima zavod še jamstveno rezervo za izdane zadolžnice in zastavne liste v višini 7,1 milijona Din in posebno rezervo Miroslava grofa Kulmerja v višini 3 milijonov. Končno je izkazana še posebna pokojninska rezerva v višini 26,4 milijona Din. Lastna sredstva zavoda znašajo torej brez pokojninske rezerve skoro 153 milijonov Din in bodo z emisijo 50 milijonov nove prioritetne glavnice narasla na preko 200 milijonov. Za preteklo leto izkazuje zavod čisti dobiček v višini 5,8 milijona Din.

prodali po ugodnih dotavnih pogojih za ceno 31 Din. Povpraševanje zelo živahno. Dobili smo tudi na vpogled pri trgovcu V. podatke in korespondenco, iz katere je povzeto, da bi bilo mogoče dotaviti naš hmelj v Nemčijo za ceno 35 do 40 Din. Če bi bil naš centralni denarni zavod pristal na to, da vzamemo za izvoženi hmelj deloma delnice, deloma blago.

Hmeljski tržni nadzornik. ZITO.

+ Chicago, 27. septembra. Začetni tečaj: Pšenica: za sept. 98,875, za dec. 98,50; za maj 98,125; koruza: za sept. 85, za dec. 60, za maj 58,875.

+ Winnipeg, 27. septembra. Začetni tečaj: Pšenica: za okt. 90,375, za dec. 91,125, za maj 95,125.

+ Ljubljanska borza (27 t. m.) Tendence za žito čvrsta. Nudijo se (franko naklad. postaja): pšenica: baška 79/80 kg. po 150 — 155, prekmurska, 78 kg po 165 — 170 oves: slavonski po 120 — 125; koruza: baška po 100 — 102,50; banatska po 98 — 100; moka: baška in banatska »0g« po 250 — 255; moka »2« po 230 — 240; »5« 219 — 220; otrobi: baški po 110 — 115.

+ Novoselska blagovna borza (27 t. m.) Tendence nespremenjena, promet srednji. Pšenica (78 kg): baška 146—150; baška ladja Tisa 152,50—155; ladja Begej 152—154; slavonska 147,50 — 150; sremska 147,50 — 152,50; banatska 146 — 150. Oves: baški sremski in slavonski 112,50 — 115. Jčmen: baški in sremski, 64 kg 124 — 126. Kozuza: baška in sremska 95 — 96; banatska 93 — 95. Moka: baška in banatska »0g« in »0gg« 215 — 235; »2« 195 — 215; »3« 175 — 195; »4« 155 — 175; »7« 135 — 145; »8« 107,50 — 112,50. Otrobi: baški in banatski 85 — 87,50. Fižol: baški in sremski, beli 270 — 275.

+ Budimpeštanska termiška borza (27 t. m.) Tendence stalna. Pšenica: za oktober 15,49 — 10,50, za marec 16,28 — 16,29; koruza: za maj 15,80 — 15,83.

BOMBAL. + Liverpool, 26. septembra. Tendence mirna. Zaključni tečaj: za okt. 5,88 (prejšnji dan 5,86), za dec. 5,76 (5,77). + Newyork, 26. septembra. Tendence stalna. Zaključni tečaj: za okt. 10,47 (10,51), za dec. 10,50 (10,55).

Nenavadna življenska pot Črnogorca

Cetinje, 1. septembra.

Kakor že znano, je pred nekaj dnevi v svoji gorski rojstni vasi Čekliču v Črni gori umrl dr. Ante Gvozdenović, zdravnik in general. Življenska pot tega uglednega Črnogorca je bila silno zanimiva. Gvozdenič je bil do zadnjega vever in čil nihče ni vedel, koliko let je prav za prav štel. Nekaj let je preživel v popolni samotiji svojega rojstnega kraja. Dosegel je gotovo blizu 100 let, kar se da sklepati po mnogih njegovih doživljajih. V mladih letih je zapustil domovino in se podal v Rusijo. Tam je dovršil medicinske studije in postal ugleden zdravnik. Poklic pa je opustil ter stopil v rusko vojsko, kjer je naglo napredoval. Udeležil se je rusko-turške vojne leta 1875, naslednje leto pa se je za kratek čas vrnil v domovino. Ko se je vrnil v Rusijo, je spet stopil v aktivno vojaško službo in v rusko-japonski vojni je dosegel generalski čin. Med balkansko vojno je bil spet doma ter se udeležil vojne kot pomočnik črnogorskega kralja Nikole.

Kralja je pozneje spremljal v emigracijo in v Franciji je bil imenovan za pomočnika generalnega direktorja zdravstvene službe francoske vojske. Črno gorc je nekaj časa zastopal kot poslanik v Washingtonu in tudi na mirovni konferenci v Parizu. Po smrti črnogorskega kralja Nikole se je vrnil v domovino ter živel dalje časa v Beogradu.

Visokoraznega prožnega starca z lepo črno brado je poznala vsa Črna gora. O njem je krožilo med ljudstvom vse polno anekdot. Rojakom je posebno imponirala njegova ljubezen do domačih krajev in velika radodarnost. Pripovedovali so, da je imel dr. Gvozdenovič ogromno srečo v igri in da je nekaj v predvojnem času prignil v Monte Carlu v eni sami noči 3 milijone frankov. Milijone pa je prav naglo tudi razdal. Posebno radodarno je podpiral črnogorsko mladino, ki je studirala na tujem. Ves čas svojega burnega življenja je ostal dr. Gvozdenovič samec.

Samomor mladega para

Ptuj, 27. septembra. Snoci sta prišla v vas Dornava mlad mož in mlada ženska, ki sta vpraševala po neki gostilni, danes proti večeru pa so ju dobili mrtva na nekem koruznem polju. Pri njih so našli listek z imenom Medine in Fras, poleg pa večjo steklenico, ki je dišala po lizolu. Vse kaže, da sta izvršila samomor. Prišla sta baje iz Maribora. Orožniki so uvedli poizvedbe, da ugotovijo identiteto mladega para.

Iz Ptuj

— Kino predvaja danes ob 20. uri in jutri ob 19. in pol 21. film »Susan Lenox« z Greta Garbo. Predigra kulturni film in Foksov tednik.

— Podstrešni vlomilec. V zadnjem času se ee drzni vlomilec spravili na podstrešja, v kateri se ne bojijo vlomiti kar pri belem dnevu. Bilo je vlomljeno v podstrešje hišnega lastnika g. Brendica Alojza, kjer so vlomilci odnesli na škodo sodnika g. Stefaničeve več oblačil in obutve v vrednosti 1000 Din. V četrtek pa so vlomilci obiskali podstrešje hišnega posestnika Murša na Ormoški cesti, kjer so kar zapovrto obiskali vse podstrešne oddelke, s katerih so enostavno izravnali ključave in Pokradli so sodniku g. dr. Vladimiru Muhi, sodniku Kancelarju, inž. Lahu in upokojenemu vodji zemljiške knjige g. Vavnerju zimsko plašče, odeje, oblake, otroške oblake, perilo, obutev in druge predmete v skupni vrednosti nad 4.000 Din. Najbolj oškodovana sta dr. Muha in Valner. Za zločinci je izginila vsaka sled. Po mestu se potika vedno več brezposelnih ki predzrni hodijo beračiti v hiše tudi pozno zvečer.

— Veliki Ptaj. Poročali smo že, da je v načrtu, da se priključi mestu Ptuj del občine Brega, dalje del občine Grajane in del občine Rogoznice. Zdaj je izjavila občina Grajana, da je sporazumna, da se priključi mestu cela katastralna občina Krčevina, občina Rogoznica pa, da se priključi mestu Budina in Brstje, ostanek občine pa bi se potem priključil veliki občini Dornavi. Zdjaj bo odločilo notranje ministrstvo.

— Sortirni in pakovalni tečaj za esdije se je vršil pod okriljem ereske gosposdare in obrtne razstave v Ptuj in je trajal dva dni. Tečaj je otvoril in dal osnovne pojme sreski kmetijski reserent g. Zorčič Stanko, vodil pa ga je teoretično in praktično g. Sagadin Ledvjak, upokojeni tajnik ereskega cestnega odbora. Tečaj je obiskovalo 22 tečajnikov (fantje in dekleta) iz vsega ptujkega sreza. Popolno oskrbo je brezplačno nudil razstavn odbor 15 tečajnikom.

— Sokolovo društvo priredi drevi ob 20. letošnje prvo predavanje za pripadnike in prijatelje Sokolstva v prosvetni dvorani »Mladike«. Predava društveni prosvetar dr. Kovačič o temi »Jugosloveni ali S.H.S.?«. Ker je predavanje popolnoma interna prireditev, vstopnine seveda ni.

— Sokolovo društvo priredi drevi ob 20. letošnje prvo predavanje za pripadnike in prijatelje Sokolstva v prosvetni dvorani »Mladike«. Predava društveni prosvetar dr. Kovačič o temi »Jugosloveni ali S.H.S.?«. Ker je predavanje popolnoma interna prireditev, vstopnine seveda ni.

— Sokolovo društvo priredi drevi ob 20. letošnje prvo predavanje za pripadnike in prijatelje Sokolstva v prosvetni dvorani »Mladike«. Predava društveni prosvetar dr. Kovačič o temi »Jugosloveni ali S.H.S.?«. Ker je predavanje popolnoma interna prireditev, vstopnine seveda ni.

— Sokolovo društvo priredi drevi ob 20. letošnje prvo predavanje za pripadnike in prijatelje Sokolstva v prosvetni dvorani »Mladike«. Predava društveni prosvetar dr. Kovačič o temi »Jugosloveni ali S.H.S.?«. Ker je predavanje popolnoma interna prireditev, vstopnine seveda ni.

Kupuj domače blago!

Iz gospodarstva goriških občin

Na svojih poslednjih dveh sejah, ki sta se vršili 3. in 17. septembra, je pokrajinski upravni odbor likvidiral celo vrsto predmetov, ki so mu jih predložile v rešitev posamezne občine in samoupravne ustanove goriške pokrajine. Med zadevami, ki jih je obravnaval, so tudi nekatere takega značaja, da jih tudi na tem mestu ne smemo prezeti. Sem spadajo zlasti finančne, šolske in druga taka vprašanja.

Tri nove šole

Med predmeti, ki se nanašajo na šolstvo, je pokrajinski upravni odbor predvsem potrdil načrte kanalske, grgarske in grahovske občine glede novih šol. Kanalska občina je sklenila nakupiti primerno zemljišče v Košanjevi, na katerem bodo bržkone že prihodnje leto zgradili novo šolsko poslopje. Grgarska občina najame večje posojilo za zgraditev šolskega poslopja na Ravneh, občina Grahovo pa bo krla stroške za ustanovitev nove šole v Bači. Vipavska občina je nakazala znani šolski družbi »Italia Redentae« 1050 ltr podpore. Kanalska občina namerava najeti večje posojilo za amortizacijo dolga bivšega šolskega sveta. Občina Ajdovščina je določila,

večji znesek za prehrano šolske dece. Vipavska občina je nameravala nateviti šoli tudi radijski aparat, a je pokrajinski svet njeno tozadevno vlogo odklonil.

Trgovske licence in pri-spevki za socialno akcijo

Goriška občina je oprostila trgovske kavičije Emilijo Schiffovo in Andriano Veluškovca. Kavcije proste trgovske licence sta izdali tudi občini Sv. Lucija in Gradišče.

Nekatere občine so pričele tudi že nakazovati svoje prispevke za zimsko socialno akcijo. Večje prispevke so v to svrhu določile občine Dobrovo, Ribemberk, sv. Lucija in Smartno pri Kojskem. Prispevek naslednje občine pa še ni bil potrjen. Nadalje je pokrajinska uprava določila večji prispevek za gradnjo gornje-vipavskega vodovoda in prevzela v lastno upravo cesto Gradišče — Vilese. Goriška občina je nakupila dve privatni zemljišči. V Idriji nameravajo urediti novo pokopališče. Črnovrška občina je prevzela v svojo upravo dosedanjí godovišni vodovod. V Tolminu pa bodo na novo uredili telefonsko službo.

V števčanju v Brdih je Vincenc Malič goj pred domačo hišo cepil drva. Nesreča je hotela, da mu je drobec lesa padel v desno oko. Z rešilnim vozom so ga morali prepeljati v goriško bolnišnico.

Iz tržaške pokrajine

Na Krasu iščejo vodo. Razni znaki kažejo, da teče okrog Grmade pod zemeljskim površjem reka. Ker nameravajo tam zgraditi počitniško kolonijo za šolsko dečo, so poslali v vas strokovnjake, ki sedaj ekušajo izslediti vodni tok, da bi iz njega črpali vodo za nov vodovod.

V vzhodno Afriko bodo iz Trsta v kratkem poslali večje število bolniških streljnic. Streljnice, ki nameravajo v tamkajšnje bolnice, zbira njihova stanovska organizacija.

Tržaški intersindikalni odbor je opomnil peka Maksuma Miklavca in Marijo Sancelmo, da morata prodajati kruh po službenih cenah, ker bosta v nasprotju primeru kaznovana z zaporo njunih prodajal.

Iz reške pokrajine

Tudi reški škof Santin je podelil birmo precejšnjemu številu otrok v Hrušici in Podgradu. Še zadnja leta so v obeh krajih podeljevali birmo tržaški škofi. Po novi razdelitvi škofijskih teritorijev pa pripadata obe župniji reški škofiji.

Blizu Pasjaka pri Podgradu se je pripetila huda avtomobilska nesreča. Nekaj avto z nemškimi izletniki je zavozil v obcestno kamenje in se prevrnil. Več izletnikov je bilo hudo poškodovanih. Enaka nezgoda je malo pozneje doletela nekega motornega kolesarja.

Naše gledališče

OPERA

Začetek ob 20.

Sobota, 23. septembra: Mala Floramr. Izven. Globoko znižane cene od 30 Din navzdol.

Josip Gradiš — Daneš nastopi v soboto zvečer v vlogi Spličana šjor Bepa v Tjardovičevi operi »Mala Floramr«. Naslovno vlogo poje ga. Ribičeva, v ostalih vlogah: gospa Španova, gđ. Cankarjeva, gospodje Martec, Zupan, J. Rus in drugi. Opereto režira g. Zupan, dirigira dr. Švara.

Opera otvori svoje letošnje sezone s Puccinijev komično opero »Angelina« v režiji prof. Sesta, Angelino poje gđ. Zupčeva. »Kralj Edip« in »Kameniti gost« sta predstavi, s katerima otvori Narodno dramsko gledališče svojo letošnjo sezono v torek, 1. oktobra. Sophoklejeva »Kralja Edipa« igra g. Levar, v Puškinovem »Kamenitem gostu« pa se nam predstavi igralec glavne vloge Dona Juana g. Bojan Stupica. Pri otvoritveni predstavi sodeluje tudi operni orkester, ki zaigra pred pričetkom »Kralja Edipa« eno izmed uvertur Beethovena, pred pričetkom »Kamenitega gosta« pa uverturo k »Donu Juanu«. Obe deli režira prof. O. Šest.

Gg. sodelujoči pri »Kralju Edipu« se opozarjajo, da bo generalna vaja v ponedeljek 30. t. m. ob 20. v dramskem gledališču. Naprošajo se, da se vsi zanesljivo udeležijo vaje.

Gospodarske vesti

— Naš klirinški dolg nasproti Češkoslovaški. Kakor poročajo iz Prage, je znašal naš klirinški dolg nasproti Češkoslovaški na dan 20. septembra 83 milijonov Kč, tj. okrog 153 milijonov Din. Ta neizravnani saldo ni znanen če se upošteva, da je v prejšnjih letih pred pričetkom izvozne sezone saldo vedno znatno presegele 100 milijonov Kč in je pred leti dosegel celo 160 milijonov. Glede na večji izvoz v jeseni je pričakovati, da se bo saldo do konca leta še bistveno zmanjšal. Večji dolg ima v kliringu nasproti Češkoslovaški Rumunija, kjer znaša neizravnani saldo 120 milijonov Kč in glede na razvoj zunanje trgovine ni računati s tem, da bi se ta saldo znatno zmanjšal. Nadalje ima Češkoslovaška v kliringu z Nemčijo terjatev v višini 330 milijonov Kč, v kliringu z Grčijo 55 milijonov Kč in v kliringu z Italijo 26 milijonov Kč, nasproti Avstriji pa je Češkoslovaška v kliringu pasivna za 64 milijonov Kč.

— Avstrijsko-jugoslovenska trgovina. Po avstrijski statistiki je uvoz jugoslovenskega blaga letos nekoliko nazadovao in je znašal v prvih osmih mesecih t. l. 53,9 milijona šilingov (lani 64,2), točim je avstrijski izvoz v Jugoslavijo ostal skoraj nespremenjen na višini 33,3 milijona šilingov (lani 33,4), tako da se je pasivnost avstrijske trgovine bilance v prometu z Jugoslavijo nasproti lanskemu letu zmanjšala od 30,8 na 20,6 milijona šilingov.

— Oddaja vprašanja mostu čez Ljubljano se bo vršila potem pismenih ponudb, ki jih je vložiti do 4. oktobra pri direkciji državnih železnic v Ljubljani.

— Dobave. Gradbeni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 8. oktobra ponudbe glede dobave signalnih stebel in bločnih verig. Direkcija drž. železnic Subotica sprejema do 3. oktobra ponudbe glede dobave električnega materiala. Direkcija državnega rudnika Kakani sprejema do 10. oktobra ponudbe glede dobave delov za bencinske svetilke, 300 kg bencina in raznih potrebščin za kotle. Komanda pomorskega zrakoplovstva Divulje sprejema do 14. oktobra ponudbe glede dobave ventilatorja, do 24. oktobra na glede dobave rokavice in čepice za avijatičarje. Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 18. oktobra ponudbe glede dobave 2000 m požarnih ceví in raznega jekla, do 20. oktobra pa glede dobave pločevine, železa, vijakov, kolofonije, arzena, k svinečnega belila železnega minja, parafina, nafte, samot opeke žice itd. ter materiala za barvanje. Pri vojno-tehničnem zavodu v Kragujevcu se bodo vršile naslednje ofertne licitacije: 10. oktobra glede dobave 2000 kg svinčenih ceví, 17. oktobra glede prodaje 550.000 kg železnih odpadkov, 400.000 kg jeklenih odpadkov in 50.000 kg pločevinastih odpadkov, 19. oktobra glede

dobave 152.000 kg livarskega koksa, 21. oktobra glede dobave 500 kg barijevega karbonata, 1200 kg cijankalija in 800 kg ferokleonalat ter glede dobave 6 kontrolnih ur. Dne 7. oktobra se bo vršila pri dravki delavnici v Ljubljani pismena licitacija za 5000 kg nafte, 60 kg kompresorskega olja, 30 kg olja za dinam, 100 kg petroleja, 100 kg bencina. Dne 11. oktobra se bo vršila pri upravi 1. oddelka vojno-tehničnega zavoda v Sarajevu pismena licitacija glede dobave bakrenih ceví. Dne 23. oktobra se bo vršila pri ekonomskem oddelku generalne direkcije žravnih železnic v Beogradu ofertna licitacija za 2810 komadov mazalnih blazinic.

Borze

27. septembra

Na ljubljanski borzi se je deviza Newyork ponovno za malenkost okrepila, dočim je Tret popuščaj. V privatnem kliringu notirajo avstrijski šilingi 5,58—5,65. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8,58, angleških funtih po 234,75, v grških bonh po 32,75 in v španskih pezetah po 5,60. Na zagrebškem efektnem tržišču je bila vojna škoda nadalje slaba in je v početku prometa popustila na 358 zaključek, pozneje pa je bil promet po 360 (v Beogradu po 361,50—362). Zaključki so bili še v 7% investicijskem posojilu pa 78 (v Beogradu po 80) in v 6% begluških obveznicah po 62,50 (v Beogradu po 63,75).

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2961,01—2975,61 Berlin 1756,08—1769,95, Bruselj 739,90—744,96, Curih 1424,22—1431,29, London 215,13—217,19, Newyork 4349,28—4385,60, Pariz 289,03—290,47, Praga 181,12—182,22, Trst 356,81—359,90.

Curih. Beograd 7, Pariz 20,2950, London 15,1350, Newyork 307,875, Bruselj 52, Milan 25,1250, Madrid 42,05, Amsterdam 208, Berlin 123,90, Dunaj 57,70, Stockholm 78,05, Oslo 76,05, København 67,60, Praga 12,73, Varšava 58, Atene 2,9250

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 358—360, za okt.—dec. 361 bl. 7% invest. 78—78,50, 7% stabiliz. 81 bl., 7% Blair 69—70,50, 8% Blair 81 bl., 6% begluške 62,50—63,25, delnice: PAB 228—232, Trbovelska 100—110, Sečerača Osijek 120 Din. Beograd. Vojna škoda 360—362 (361,50—362), za dec. 361,50 Din. (361,50), 7% stabiliz. 81,50 bl. 7% invest. 81—81,50 (80), 6% begluške 65,50—66 (65,75).

Blagovna tržišča

HMELJ

+ Zalec. 27. septembra Položaj je zelo čvrst. Trgovina išče predvsem tretjevrstno blago, ima nekaj naročil za blago po 26 in 27 Din ter kupuje prvovrstni, gladko-zeleni hmelj, ki ga pa imajo le še redki posamezniki. Eno partijo takega hmelja so davi

Nadzornica vseh žlez

Hipofiza, fizična osnova človeškega temperamenta

Na letnem zborovanju Britske znanstvene družbe v Norwichu je govoril prof. Herring o prosluli žlezi možganskega podaljška, hipofizi, kot fizični osnovi človeškega temperamenta.

O tej žlezi so tudi časniki že dovolj pisali, da povzroča njeno preveliko delovanje rast velikanov, kakor nastajajo po drugi strani zavoljo njenega pomanjkljivega delovanja pritlikavci. Ima pa tudi, kakor znano velik vpliv na rast spolnih organov.

Celo mlade živali, ki so jih obravnavali z izločnino te žleze, so postale v najkrajšem času spolno zrele, tudi če so ostale v drugih ozirih nerazvite. Izločnina te žleze spreminja paglavca v žabo, povzroča pri sami-

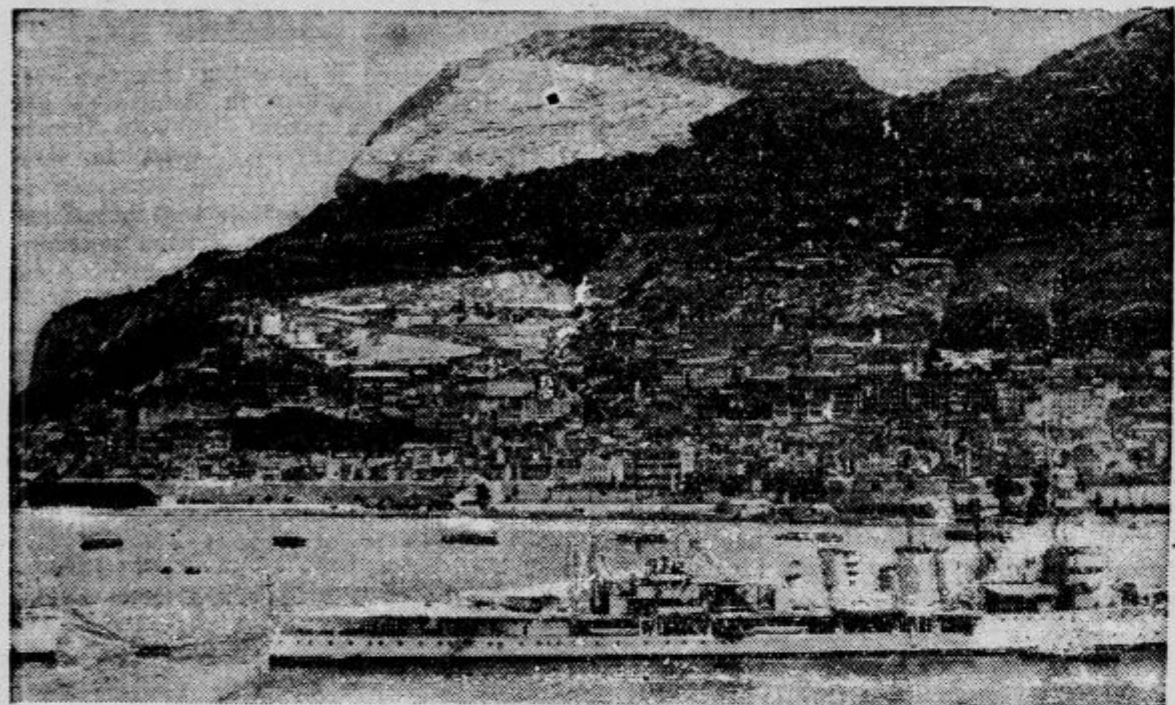
cah sesalcev izločevanje mleka, dviga krvni pritisk in stiska jajčnik. Zadnji učinek uporabljajo zdravniki danes v pomoč pri porodih in ima gotovo tudi pri normalnem porodu svojo ulogo. Pri dvoživkah daje ta izločnina temnejšo barvo. Po ovinkih, preko drugih žlez, ima hipofiza največji vpliv na vse človeško življenje. Na ta ali oni način vpliva prav na vse žleze, spodnja ščitnica in stransko ščitnico, skorjo stranskih obisti in endokrino tkivo spolnih organov, uravnava tudi gospodarjenje s sladkorjem v trebušni slinavki. Tako je neke vrste nadzornica za delovanje vseh žlez z notranjim izločevanjem, poglavarica žlez.

To pa ni vse, njen vpliv sega tudi na hipotalamus, del možganov okoli nje. Tu se

uravnava po vsej priliki presnova v vsemu svojimi posledicami, gladom in žejo, dalje telesna temperatura, spanje, razpoloženje, občutja. Tako vpliva hipofiza na hipotalamus, da izzove ta spremembe v temperaturi, znojenje in druge stvari. Po drugi strani vpliva hipotalamus na hipofizo n. pr. pri parjenju kuncev tako, da pospeši hipofiza svoje delo, kar učinkuje spet na jajčnik, da izvrše svoja zrela jajca, ki se potem lahko oplode.

Herringovo predavanje je pokazalo, kako daleč je segla stvarna znanost že v kraljestvo človeških dogajanj, čustev in ravnanj, ki je bilo še pred nedavnim objekt meroane filozofske spekulacije.

Pogled na utrjeni Gibraltar

Ta slika nazorno kaže, kakšen je Gibraltar: sama skala, posejana s hišami, ki pa prav za prav le maskirajo utrdbe in v njih skrite topove

Bobni ropočejo...

Afriški „telegraf“ oznanja mobilizacijo

Dne 25. septembra, tretji dan potem, ko se je vsakoletno deževje v Abesiniji ustavilo, se je oglasilo po ulicah abesinske prestolnice 44 parov cesarskih vojnih bobnov, ki so začeli oznanjevati splošno mobilizacijo v državi črnega vladarja.

Votilo so odmevali udarci po ulicah Addis Abebe. In po prastarem običaju so njih glas povzeli takoj v vseh provincah, kjer so dali guvernerji ob istem času kakor cesar v prestolnici oznaniti prebivalstvu, da je napočil čas za obrambo domovine. Od rodu do rodu je šel glas bobnov in jim se to afriško »telegrafijo« javila, da se bliža čas vojnega pohoda.

Po vestih iz Pariza in Zeneve je popolnoma izključeno, da bi se Italija zadovoljila z mirno poravnavo italijansko-abesinskega spora. Italije ne morejo zadovoljiti

niti gospodarske, niti administrativne ugodnosti v Afriki. Na tisoče italijanskih vojakov, ki so jih pripeljali v Vzhodno Afriko, baje izjavlja, da se nočejo vrniti v Italijo, marveč ostati v Vzhodni Afriki in zahtevajo, da se za njimi pošljejo tudi žene in otroci, s katerih pomočjo se hočejo naseliti na rodovitnih tleh Abesinije ter začeti s kmetovanjem.

Ladijski promet skozi Severno ledeno morje

Prva vožnja iz Vladivostoka v Murmansk

Sovjetska vlada poskuša že dolgo, da bi omogočila redni ladijski promet vzdolž severne obale. Sdaj sta prvič kar dva parnika, »Stalingrad« in »Anadire« priplula iz Vladivostoka v Murmansk, najsevernejše pristanišče Sovjetske unije.

Opravila sta pol skozi Severno Ledeno morje od vzhoda proti zapadu in združila tako po vodi najskrajnejša konca sovjet-

skega železniškega omrežja. Vladivostok leži približno na 42. vzporedniku, torej nekako v širini našega Ulčinja, ob rti Celjuskina pa sta parnika dosegla širino 78. severnega vzporednika. Ruski tisk pozdravlja z navdušenjem ta uspeh in poudarja veliko strateško važnost, ki bi jo imela zveza skrajnih koncev sovjetske države skozi polarno morje. Takšna zveza je mogoča seveda le v najugodnejšem letnem času. Za prihodnje poletje napovedujejo Rusi otvoritev rednega parniškega prometa, posebno tovrstnega, skozi to morje in sicer v obeh smereh.

Smrt grofa Forgacha

V Budimpešti je umrl v 63. letu svoje dobe grof Johann Forgach, član madžarske gospodke zbornice. Pokojnik je bil znana prikažen v diplomatskem svetu nekdanje avstro-ogrske monarhije. Za anekdoteske krize je bil poslanik v Beogradu, kjer je deloval od l. 1907. do 1911. Od l. 1913. dalje je bil sekcijski načelnik v avstrijskem zunanjem ministrstvu na Dunaju.

Jež — gasilec

Pet neboljnih ježkov pod kupom suhljadi

Neki kmet iz Ydresockena na južnem Švedskem, je doživel te dni pri delu na polju nekaj nenavadnega. Zbral je na nekem kraju kup suhih vej, da bi jih zažgal. Ko so zagorele, je planil iz kupa hipoma jež, stekel k neki vodi v bližini, napolnil usta z vodo, stekel nazaj in jo izpljuval v ogenj.

Nato je hitro šel nazaj ter ponovil isto proceduro. Začuden kmet je tedaj odmaknil gorčice veje in opazil vzrok jezevega ravnanja. Pod grmado je bil slučajno vhod v ježev rov in žival je hotela s svojim pogumnim bojem proti ognju rešiti pet svojih mladičev, ki so ležali neboljnih v rovu. S kmetovo pomočjo je rešitev tudi uspela.

Prestolna beseda holandske kraljice

Holandska kraljica Viljemina (na levi) odpira novo parlamentarno sejo holandske zbornice v Haagu. Na desni poleg kraljice sedi prestolonaslednica, princesa Julijana

Jesen je tu...

a ne prinaša v naša srca same žalosti, temveč nam razveseljuje oko tudi z novimi okusnimi damskimi oblekami

Albanke brez pajčolana

Kralj Zogu za žensko emancipacijo in modernizacijo po zapadnem vzorcu

Dočim so se muslimanke v Turčiji skoraj popolnoma prilagodile novemu času, si pridobile samostojnost, odložile pajčolan, začele obiskovati visoke šole, stopati v vsakovrstne službe in uganjati sport, so bile Albanke do danes kakor naše muslimanke še vse v okovih starih tradicij. Več nego 70 odstotkov Albancev pripada muslimanski veri in živijo tako, kakor so živele stoletja brez stikov s svetom. V tiranskih kavarah vidiš le redkokdaj kakšno zastrto damo v družbi njenega moža. Če hoče imovita Albanka kam odpotovati, ji najamejo poseben voz in le ženske iz ubožnejših slojev uporabljajo pošni avtobus. V kinematografih sede ženske ločeno od moških in zaroke ter poroke med mladimi ljudmi se izvrše kakor v starih časih med starši, mladi ljudje nimajo pri tem nobene besede, tem manj še mlade ženske.

Sedaj pa bo postala stvar v kratkem baje vsa drugačna. Že dalj časa se vodi v Albaniji boj proti starih tradicijam. Na čelu tega boja je sam kralj Zogu, ki je odločno za emancipacijo žensk in deklet, pri čemer mu je v pomoč vse, kar je mlado, dočim se mu konservativna starina seveda upira. Na nekem zborovanju, ki so ga imele nedavno albanske mladinske organizacije, je kralj Zogu med drugim povedal naslednje:

»Marsikateri seže, ki obstoje v Albaniji,

so posledica nekdanjega tujega jarma in mi več potrebno, da bi jih ohranjevali. Nasprotno, pri nas moramo uvesti vse pridobive moderne kulture in civilizacije, da bomo lahko korakali vstrie naprednih narodov. Naše ženske si po tuji navadi še vedno zastirajo obraze in jih drže umetno v njihovi nevednosti in odločnosti. Potrebna je radikalna sprememba v naših življenjskih navadah.

Te besede so sprejeli navzoči z burnim odobravanjem. Kakor poročajo angleški listi, namerava kralj Zogu izdati zakon, ki bo pred vsem zagotovil Albankam neke temeljne pravice. Zastiranje obrazov bo ta zakon odpravil, ženskam in dekletom se otvorijo vse šole in državne službe. Albanke bodo prav tako dobile odločilno besedo v zadevi svojih porok, dočim jih sedaj v tej stvari nihče ni praljal za mnenje. V ostalem sta se obe kraljevi sestri ki sta isto tako mohamedanki kakor on, postavili odločno na stran moderniziranja albanske ženske noše. Nosila le evropske toalete brez pajčolana in čisto ju vidiš v jahalni ter teniški obleki.

A NEKDOTA

Nekdo je hotel za vsako ceno govoriti z vsemogočnim kardinalom Mazarinom. Dolgo so mu branili priti do njega, ko pa je le prodrl, ga je ustavi! kardinal z besedami: »Kaj želite? Jaz nimam časa!« — »Opisal bi Vam rad bedo, v kateri živim, je dejal prosilec. — »Dovolim Vam samo tri besede,« je odvrnil kardinal. Prosilec se je zbral in zastil: »Mraz in lakota, — »Dobro,« je odvrnil kardinal, »drva, kruh,« S tem je bila avdijenca končana.

VSAM DAN ENA

Sleparski kvartači (Politikenc)

Negus v denarni stiski

»Daily Telegraph« poroča, da se bori abesinski cesar z resnimi težavami finančnega značaja. Trenutno ne more dobiti nikjer kreditov za oborožitev svoje vojske. Samo Belgija je doslej odprla Abesiniji svojo mošnjo. Abesinski cesar je pač mobiliziral milijon mož, veliko vprašanje pa je, če jih bo mogel tudi oborožiti.

Pobegli levi abesinskega cesarja

»United Press« poroča iz abesinske prestolnice, da je pobegnilo iz svojih kletk v Addis Abebi pet levov Haile Selasijja. Levi so raztrgali konjarja in dva prekrasna konja črnega cesarja. Ker se zverji niso dale ukrotiti, so jih morali usmrtiti s strojnimi puškami.

Zadnje počivališče Hindenburga

Ker so končali s preureditvenimi deli v ogromni tamnenberški spominski zgradbi, namerava nemška vlada prenesti krsto s Hindenburgovimi zemskimi ostanki, ki je ležala začasno v krajnem stolpu, v novo grobnico v srednjem stolpu. Prenos se bo izvršil z velikimi svečanostmi 2. oktobra, na dan, ko bi pokojni državni predsednik utikal 88. leto.

Dvajset ur s plinsko masko

Te dni so napravili v Rusiji zanimiv poskus s plinskimi maskami. Šestdeset vojaških poveljnikov in vojakov si je naredilo plinske maske, katere so nosili pri ostrem treningu dvajset ur. Na koncu so legli z maskami tudi k počitku.

7. 763.3, 12.0, 20. —, —, —,
 7. 764.4, 14.0, 30. ENNE6, —, —,
 log. Slatina 7. —, 5.0, 99. NE2, 10. —, —,
 Temperature: Ljubljana 15.0, 5.0; Ma-
 tabor 14.0, 5.0; Zagreb 14.0, 5.1; Beograd
 4.0, 6.0; Sarajevo 28.0, 2.1; Skopje —,
 1.1; Kumbor 15.0, 8.0; Split, 25.0, 12.0;
 27.0, 10.0; Rog. Slatina 14.0, 4.0.

H. E. Werner:

Mr. Thorsten hoče boj!

Thorsten je vzdignil desnico, v kateri je držal smotko. »Morda pa vendarle ne, doktor! A pustiva to za zdaj. Saj imate tudi vi vse spise o zadevi, kaj ne? In ker so mi ukradli moje zapiske, bi vas prosil...«

»Spise sem prinesel s seboj,« mu je segel doktor v besedo in pokazal na listnico. »Gradivo vam je seveda na voljo!«

»Prav — tedaj pustite aktovko tukaj, doktor! Tako, in zdaj bi vam še povedal, da sem za jutri dopoldne povabil vse načelnike nemškega oddelka Kemičnega trusta na konferenco. Snidemo se ob enajstih v sejni dvorani naše pisarne. Vi seveda tudi, zakaj pri poizvedbah, ki jih nameravam in ki se utegnejo končati z razkrinkanjem izdajalca, mi bo vaša pomoč neprecenljiva!«

Fabircius se je bil privzdignil s svojega sedišča. »Z razkrinkanjem izdajalca?« je začuden ponovil. »Ali — mar imate kako sled?«

»Imam jo!« Thorsten je ravnodušno pokimal. »A to pustiva do jutri. Ta mah imam še neko prošnjo do vas, prijatelj. Morda bi mi priporočili zanesljivega človeka za tajnika?«

»Pardon —« Doktor je mežikaje pogledal izza svojega nanosnika. »Ali gospod Wessentin ni več pri vas?«

»Pač — za zdaj še! Pa bi ga vendar rad odstranil iz svoje okolice. Dobil bo dobro službo v kakšni vaši tovarni — a da bi ga imel za tajnika? — Ne!«

»Mar je kaj zagrešil?«

»Ne, nikakor ne. Imam ga celó za silno vestnega človeka, ali — da vam odkrito povem — preveč se zanima za mojo hčer. Nerač bi videl, da bi se kaj spletlo med njima. Ne da mu ne bi bil naklonjen — ali — Regina lahko pričakuje kaj drugega! Tako — in to —« Thorsten je naglo pogledal v zapisno knjižico — »to je bilo vse, kar sem se hotel pomeniti z vami. Ostalo lahko urediva jutri na konferenci. Oprostite me zdaj še nekaj minut, da se hitro preo-

blečem za večerjo! Listnico vzamem s seboj in jo zaklenem v omaro za obleko, da mi še te ne ukradeja.«

Tako govoreč je vzel aktovko, prijazno pokimal Fabriciusu in izginil v sosednjo sobo.

Ko sta čez deset minut stopila na hodnik, sta srečala Wessentina in Regino, ki sta bila pravkar prišla iz svojih sob in sta bila takisto namenjena v obednico.

Fabircius je pozdravil mlada človeka na svoj poseben način, ki je bil zmerom nekoliko vznemirjen. Pri tem je dobro opazil, da Thorsten res ni gledal svojega tajnika z Bog ve kako prijaznimi očmi.

Nenavadno dolgo se je sklanjal nad Regino ozko, blede roko, dokler se ni dekle tiho zasmajalo in mu je odtegnilo.

»Še vedno stari kavalir, gospod doktor?«

»Stari?« V smešnem ogorčenju je vzdignil roke. »In to iz vaših ust, Miss Regina?«

Thorsten je prekinil ta prizorček z vprašanjem: »Kaj pa Miss Gloria?«

»Pardon — kdo je to?« je vprašal doktor.

»Znanka iz Newyorka. — Mislim, da sem jo prej omenil, ko sem vam telefoniral, doktor! — Najbolje bo, da jo pokličem iz njene sobe. — Pojdite tačas kar naprej in zadržite mizo, a ne preblizu godcev! Moje razumevanje za glasbo ni dosti pridla!«

Z naglim mahljajem roke je odsvolil trojico, ki je kramljuje in smeje se krenila po stopnicah nizdol. Nato se je z debelčnim pogledom oziral po številkah sobnih vrat, dokler ni našel tiste, ki jo je iskal. —

★

»A vi ste, prijatelj?«

Gloria Garronova je bila zagledala vstopivšega v velikem zrcalu, pred katerim si je pravkar polagala biserno orglico okoli belega vratu. Tesno se prilagajajoča, dolga večerna obleka iz mehke svile je očarljivo podčrtavala njen krasni stas. Izmed polnih, rdečih ustnic sta se ji v veselem nasmehu bliskali dve vrsti snežnobelih zob. Nato je še enkrat premerila svojo sliko v zrcalu, in njen ponosni pogled je pričal, da se zaveda svoje lepote.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajate znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.— v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpsolati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana št. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičjoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelak „Jutra“, Ljubljana.

Službo dobi
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pletilje
188cm, z večjo prakso za stalno delo, K. Soss, Mestni trg 25.
21493-1

Krznarskega pomočnika
sprejemam in šivijo, dobro stafrico, pri Gorici, Sv. Petra c. 29.
21605-1

Otroško varuhinjo
(Kinderfräulein), ki govori nemško in hrvaško in je veščica igranja klavirja, sprejme Agica Lederer, Šombor.
21643-1

Fotografski pomočnik
mlad, dobi mesto s 1. oktobrom, Atelje Viktor, Ljubljana, Knafljeva 4.
21641-1

Službe išče
Vsa beseda 50 par; davek 3 Din, za dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 12 Din.

Šivilja
za obleke in perilo gre šivat na dom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
21637-2

Dajenci (ke)
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Fant
19 let star, zdrav, pošten, starih, se želi izučiti v trgovini, tudi na deželi, z oskrbo v hiši. Predizobrazba trgovska šola. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
21661-44

Krojaški vajenec
Ike, nadaljnje učenje z oskrbo proti dogovoru. Ima 15 mesecev učne dobe. Naslov v vseh poslovalnicah odd. Jutra.
21604-2

G. Th. Rotman:

Življenje Jakca Takca

Na srečo je pes ujel les, preden sta prišla do srede ribnjaka, drugače bi bila Miciki slaba predla! Z lesom v gobcu je kuža spaval nazaj... Hvala Bogu! Ubogo dekle je stopilo spet na kopna tla, čeprav premočeno do kože!

Potniki
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Potnika
ki bi obiskoval privatne stranke, sprejemam takoj. Ponudbe pod »Vpeljan« manufakturnist na ogl. odd. Jutra.
21599-5

Pouk
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Strojoepisni pouk
(po desetletnem sistemu) za začetnike in izveščane. Večerni tečaj. Učna ura Din 2. Vpisovanje dnevno. Pričetek novga tečaja 2. oktobra. Christofor učni zavod, Domobranska cesta 15.
21544-4

Prodaj
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hubertus plašče
nepremoljive, otroške 165 Din, za odrasle 350 Din, v vseh barvah pri A. Prekerju, Sv. Petra c. 14.
21631-6

Pozor mizarji!
Napredni mizar uporablja samo patentirano posteljno tračnico (Bettsschlene) »Kappo«. Prihaja delo in čas. Brez zadolženja. Dobiva se v trgovinah z telezinom: Schneider & Verovšek, Stupica, Breznik, Erjavec, Zalpa & Co. — vsi v Ljubljani, Roka Arhar v Št. Vidu, Omerca v Kranju, D. Rakus in Celju in Andraščič, Lotz v Mariboru.
243-6

Telefonska hišna centrala
znatke Siemens & Halske A. G. Wien, s 90 postajami, 6 stenskih in 12 samostojnih induktivnih aparatov, biva državna tipa, poceni napredaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
21538-6

Kupim
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Stare obleke
kupujem in polistvo. Grem gledat na dom. Dopisnica zadostuje. Mara Andlovic, Gallusova nabrežje.
21612-7

Salonsko garnituro
Biedermier, sezlonjo in pisalo mizo, vse kompletno ali po kosih, kupujem. Oblete na ogl. odd. Jutra pod »Biedermier«. 21600-7

Žično mrežo
za vrt, rabljeno, kupim, krog 40—60 m. Merode št. 3.
21630-7

Glasbila
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Enodružinsko vilo
v Celju
s krasnim vrtom, ugodno prodaja Okorn, Lova Celje.
21671-30

Kapital
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kupim in plačam
visoko nad dnevno ceno vloge Mestne hranilnice, Kmetake in Ljudske posojilnice na obroke po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjen avto«. 21636-10

Steyer ali Mercedes
novejši tipe, mali, 4 sedežni, kupim, rabljen največ 10.—15000 km. Zamejnam eventualno tudi za mali Renault. Pisane ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjen avto«. 21636-10

Dva Ford
avtomobila
poltovorna, nosilnosti 500 kg in en oseben Ford avto, ugodno prodam ali zamenjam za blago. Anton Rojec, Stična.
21623-10

Obrt
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Brivski in damski salon
dobro vpeljan, na Gorenjskem, blizu Ljubljane, napredaj, radi opitovanja iz Slovenije. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Dobro vpeljan«. 21668-30

V najem
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

2 pisarniška prostora
telefon, centum mesta, priključno, takoj oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
21659-17

Lokali
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Knjižnico
prodam. Dobro kodo, ki ima koncesijo tudi za trgovino s papirjem in knjigami, v celotnem kraju Slovenije. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
21474-19

Dijake
srejem v sončno in zračno sobo s posojilnim vodom, ev. z vso opremo. Našle. Vrtovska 25.
21609-22

Kavarno
v centru Zagreba, elegantno opremljeno, poceni prodajo. Vprašati pod »1371« pri Publicitas, Zagreb. Ili-ka 9.
21632-19

Posest
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Ca 16.000 m² zemljišča
ugodno napredaj v bližini nove cerkve. Električna, dovod, dober temeljnišče, materijal na mestu. V posesti pridelajo tudi krom, ne dober stoječih ljubljanskih zavodov. Izredna pojava nila daje Miškec Mirko, brusilnica stekla, Ljubljana VII. Medvedova 38. telefon 35-75.
21667-30

Enodružinsko vilo
v Celju
s krasnim vrtom, ugodno prodaja Okorn, Lova Celje.
21671-30

Kapital
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kupim in plačam
visoko nad dnevno ceno vloge Mestne hranilnice, Kmetake in Ljudske posojilnice na obroke po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjen avto«. 21636-10

Steyer ali Mercedes
novejši tipe, mali, 4 sedežni, kupim, rabljen največ 10.—15000 km. Zamejnam eventualno tudi za mali Renault. Pisane ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjen avto«. 21636-10

Dva Ford
avtomobila
poltovorna, nosilnosti 500 kg in en oseben Ford avto, ugodno prodam ali zamenjam za blago. Anton Rojec, Stična.
21623-10

Obrt
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Brivski in damski salon
dobro vpeljan, na Gorenjskem, blizu Ljubljane, napredaj, radi opitovanja iz Slovenije. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Dobro vpeljan«. 21668-30

V najem
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

2 pisarniška prostora
telefon, centum mesta, priključno, takoj oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
21659-17

Lokali
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Knjižnico
prodam. Dobro kodo, ki ima koncesijo tudi za trgovino s papirjem in knjigami, v celotnem kraju Slovenije. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
21474-19

Dijake
srejem v sončno in zračno sobo s posojilnim vodom, ev. z vso opremo. Našle. Vrtovska 25.
21609-22

Soba odda
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobico
poseben vhod, center, oddam. Kopalnica, na željo vsa oskrba. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
21635-23

Na stanovanje
in hrano sprejemam gospodino ali dijakinjo. Soklič, Pod Franco 2/III.
21663-33

Opremljeno sobo
ali dve z event. uporabo kuhinje, oddam. Zibertova ulica št. 38, pri gorenjskem kolodvoru.
21676-33

Sončno sobo
oddam enemu ali dvema gospodoma. Hirska ul. 19 I. nad. (demo).
21681-33

Zračno sobo
oddam v Gledališki ulici. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
21633-33

Sončno sobo
(kopalnica) poceni oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
21634-33

Sobe išče
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, za oktober, 300 stalna vija državna uradnica. Eventuelno tudi brano. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Stalnost«. 21676-33a

Stanovanje
oddaj
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dvosob. stanovanje
s kopalnico, kabinetom, oddam takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vila«. 21677-21

Komfortno stanovanje
trosobno, visokoprtilno ali dvosobno, priključno, oddam na Prulah. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
21683-31

Stanovanja
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dvosob. stanovanje
s kabineto, kabinetom, oddam takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Miren, točen«. 21683-21a

Dopisi
Vsaka beseda 2 Din; davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din, najmanjši znesek 20 Din.

Prijatelja
starejšega, osamljenega, bla gosnoga, žel. nesrečna, mlada žena, da lajša bi njene gorje. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Življenje«. 21644-35

Dražbe
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vabijo se kupci
gostilničarji, trgovci, mesarji in peki na dražbo »enodružinske gostilniške hiše v Ljubljani na Vidovdanski cesti 16, asproti hiralinici. Dražba bo 1. oktobra ob 10 na sodišču, soba 16. Hiša bo s podaljšanjem Hirske ulice postala vogalna in je zato pripravna za vsako obrt. Gotovine potrebno vsaj 40.000 Din. Informacije Einspielerjeva 23. Bežigrad.
20913-32

Zimska jabolka
že v zalogi — pri Gospodarski zvezi v Ljubljani.

100 uspehov na en oglas v „JUTRU“

+

Nenadoma nas je zapustila naša predobra mama, stara mamica, sestra, teta in tašča, gospa

Marija Skender roj. Černivec
vdova po pisarniku juž. železnice

Pogreb bo v nedeljo, dne 29. septembra 1935. ob 4. uri pop. izpred mrtvašnice Vidovdanska c. 9. na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 27. septembra 1935.

Fran Černivec — brat; Emil, Oton — sinova; Marija, Anica — snahi; Aleksander, Vida, Duša, Anica vnuk in vnukinje ter ostalo sorodstvo.

+

Umrla nam je danes, previdna s tolažili sv. vere, naša najdražja mama, stara mama in tašča, gospa

MARIJA ZUPANČIČ
vdova po gostilničarju in posestniku v Višnjigori.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo 29. septembra ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče v Višnjigori.

Višnjagora, Zagreb, Krška vas, Ljubljana, Livno, dne 27. septembra 1935.

+

Umrl nam je po kratki težki bolezni, previden s tolažili svete vere, naš preljubi soprog, oče in tast, gospod

FRANJO VABIČ
šolski upravitelj v pok.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v soboto dne 28. septembra 1935. ob 17. (5.) uri popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

Maribor, dne 26. septembra 1935.

Zalujoči rodbini:
VABIČEVA in dr. TOMSIČEVA.

Sadje
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

100 uspehov na en oglas v „JUTRU“

+

Nenadoma nas je zapustila naša predobra mama, stara mamica, sestra, teta in tašča, gospa

Marija Skender roj. Černivec
vdova po pisarniku juž. železnice

Pogreb bo v nedeljo, dne 29. septembra 1935. ob 4. uri pop. izpred mrtvašnice Vidovdanska c. 9. na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 27. septembra 1935.

Fran Černivec — brat; Emil, Oton — sinova; Marija, Anica — snahi; Aleksander, Vida, Duša, Anica vnuk in vnukinje ter ostalo sorodstvo.

+

Umrla nam je danes, previdna s tolažili sv. vere, naša najdražja mama, stara mama in tašča, gospa

MARIJA ZUPANČIČ
vdova po gostilničarju in posestniku v Višnjigori.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo 29. septembra ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče v Višnjigori.

Višnjagora, Zagreb, Krška vas, Ljubljana, Livno, dne 27. septembra 1935.

+

Umrl nam je po kratki težki bolezni, previden s tolažili svete vere, naš preljubi soprog, oče in tast, gospod

FRANJO VABIČ
šolski upravitelj v pok.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v soboto dne 28. septembra 1935. ob 17. (5.) uri popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

Maribor, dne 26. septembra 1935.

Zalujoči rodbini:
VABIČEVA in dr. TOMSIČEVA.

+</